

AFHØRING

En kriminologisk analyse af afhøringsmetoder i Danmark

Gruppe 8
Carina Krushave & Janni Nielsen
4. semester, 2018
Christian Klement
18.198 ord

1. Titelblad

Titel: "Afhøring - en kriminologisk analyse af afhøringsmetoder i Danmark"

Tema: Kriminologi

Emne: Afhøringsmetode

Afleveringsdato: 4. juni 2018

Semester: 4. semester

Gruppenummer: 8

Medlemmer: Carina Krushave og Janni Nielsen

Vejleder: Christian Klement

Antal ord: 18.198

2. Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at samtlige gruppens medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Vi er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Vi er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står vi inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

3. Abstract

This is a Danish written thesis regarding interrogation techniques and its daily function in the Danish police department.

To examine this matter, interviews were chosen as method for data collection, where the respondents are four individuals, with some form of link to the police. Questions asked regarded not only interrogation methods, but also how each individual person use these on a daily basis, and their take on an interrogation in practice.

Throughout this paper, there is also theory on interrogation techniques, the legal perspective of interrogations, and furthermore the difference between being a suspect and the person charged.

It was found, that the Danish method of interrogation is the cognitive principles, which focus on the person being interrogated and their possibility to explain without interruptions from the interrogator. All respondents placed a strong emphasis on the free explanation and its importance regarding information gathering.

It was also found, that creating a bond between interrogator and the suspect, or person charged, is vital, since this contribute to not only more information, but more truthful information. The cognitive interrogation is said to provide between 20-60% more correct information, than other techniques, according to foreign research.

Finally, this paper provides a perspectivation to whether or not it should be legal and required to audio or video record interrogations in the Danish police, both to serve as evidence, but also as legal certainty for both interrogator and the person interrogated.

Indholdsfortegnelse

1. Titelblad	1
2. Tro- og loveerklæring	2
3. Abstract	3
4. Indledning	6
4.1. Historisk perspektiv	6
4.2. Afgrænsning	7
4.3. Relevans	8
4.4. Tidligere skrevet	8
4.4.1. "Afhøring af sigtede: en undersøgelse af dansk politis afhøringspraksis"	8
4.4.2. "Tvivl på alt og tro på meget"	8
4.4.3. "Han fik morderne til at tilstå"	9
4.5. Problemstillinger	9
4.6. Problemformulering	9
5. Teori- og litteraturstudie	11
5.1. Afhøring.....	11
5.1.1. Definition	11
5.1.2. Afhøringsmetoder.....	11
5.2. Det juridiske perspektiv.....	23
5.2.1. Mistænkt contra sigtet	25
5.3. Operationalisering	27
5.4. Kritik af teori	27
6. Metode	29
6.1. Validitet og reliabilitet.....	29
6.1.1. Validitet	29
6.1.2. Reliabilitet	31
6.2. Kvalitativ metode	31
6.3. Interviewguide	35
6.3.1. Spørgsmål til Damborg Nielsen, Nielsen & Thomson	35
6.3.2. Spørgsmål til Thomas Skou Roer.....	37
6.4. Kritik af interviews og spørgsmål	38

6.5. Kritik vedrørende brug af bøger	39
7. Undersøgelsen	41
7.1. Resultater	41
7.1.1. Jens Damborg Nielsen	41
7.1.2. Karsten Nielsen.....	42
7.1.3. Carina Thomson.....	45
7.1.4. Thomas Skou Roer	47
7.1.5. Hans Jørgen Bonnichsen	49
7.1.6. Tom Christensen.....	50
7.2. Analyse	51
7.2.1. Sammenligning af afhøringsmetoder	51
7.2.2. Sammenligning af empiri og teori	53
8. Diskussion	61
9. Konklusion	64
10. Perspektivering	66
11. Litteraturliste	68
12. Bilag	70
12.1. Transskription af interviews	70

4. Indledning

“Der eksisterer mange myter om politiafhøring - ikke mindst næret af beskrivelser i film og bøger. Myter, der medvirker til helt urealistiske og overdrevne forestillinger om afhøringens karakter. Myter og fordomme, der kan være så stærke, at de endda også påvirker politiet” (Bonnichsen 2012).

4.1. Historisk perspektiv

Det er ikke til at sige præcis hvornår eller hvordan selve ideen om en afhøring er blevet til, men det er almen viden, at det fører langt tilbage, dog i anderledes former end det der bruges i dag, eksempelvis med brug af tortur helt tilbage til Romerriget og i middelalderen.

I 1832 efterforskede en engelsk magistrat et mord, og fandt frem til en mistænkt og selvom det ikke var juridisk nødvendigt på daværende tidspunkt, forklarede han den mistænkte, at *han ikke behøvede at sige noget selvinkriminerende*, ligesom han også fortalte, at alt hvad den mistænkte sagde, ville blive noteret for senere at kunne bruges som muligt bevis (Thomas III, Leo 2012). Han tilføjede ydermere, at skulle den mistænkte have noget at indrømme, for at lette dennes samvittighed, eller for at hjælpe de efterladte i deres sorg, så var magistraten klar til at lytte (Thomas III, Leo 2012).

I et juridisk skrift fra USA, kaldet *Pennsylvania Justice of Peace*, står det skrevet, at en tilståelse, som er fremlagt på baggrund af enten løfter eller tortur, ikke er brugbar i en videre procedering, da tilståelsen derved er af tvivlsom karakter (Thomas III, Leo 2012). Dette skrift følger efter ovenstående i England, i år 1835.

I en dansk artikel i "*Politiet - Tidsskrift for Politivæsen*", fra 1938, skriver kriminalbetjent E. Glenert, hvordan afhøringsteknik ikke hidtil har været et begreb, der er gjort megen brug af, men at det er et emne, der bør fokuseres på (Glenert 1938). Han fortsætter yderligere med at klarlægge vigtigheden i den baggrund personen, der afhører har, da denne skal være i stand til at forstå og fortolke både de spørgsmål der stilles, men også

de svar der gives (Glenert 1938). Der fremsættes i øvrigt fire punkter om faktorer, der bør tages hensyn til, for at opnå en tilståelse: *Spørgsmaalets Form, Spørgerens Personlighed, Omverdenens Paavirkning og en allerede fremsat Paastand* (Glenert 1938). De sidstnævnte punkter har en stor lighed til nogle af de kendetegn, der er ved nutidens afhøringsmetoder, især de kognitive principper, som bruges ved afhøring i Danmark. Mere om dette følger i afsnit 5.1.2. *Afhøringsmetoder*.

4.2. Afgrænsning

Dette speciale fokuserer på afhøring af sigtede, dog med brug af teknikker, som også kan bruges på forurettede eller vidner. I forhold til interviews, er der også spurgt ind til den enkeltes kundskabsområde, og det er ikke alle interviewpersoner, som interviewer sigtede personer, men disse har stadig et kendskab til, hvordan en afhøring generelt foregår.

Intentionen med dette speciale var, til at begynde med, at analysere reelle afhøringer og sammenligne med de teoretiske modeller. Dette ændrede sig med et afslag på aktindsigt, og fokus blev derfor i stedet interviews med forskellige personer, som hver især har kendskab til afhøring på forskellige måder og niveauer. Udover dette, er der også analyseret på bøger skrevet af eksperter i afhøring, på den baggrund at de er der for at supplere de interviews, der er blevet foretaget.

Som det står skrevet nedenfor, har der været en udfordring i at finde dansk materiale om afhøringer, og noget af det materiale som bruges på politiskolen, har det desværre ikke været muligt at få adgang til, da det er internt undervisningsmateriale.

Det teori, der er en del af dette speciale, er derfor en kombineret version, hvor der er indsamlet teori, både fra indland, men også udland, for at udfylde de huller, der skulle være i dansk afhøringsteori.

4.3. Relevans

Selvom afhøring er en essentiel del af en efterforskning, er der i Danmark ikke skrevet meget om emnet. I udlandet, USA især, findes der adskillige tekster og artikler om afhøring og forskellige afhørings teknikker, men dette forekommer ikke i nært det samme omfang herhjemme, og derfor fandt vi det relevant at undersøge omfanget af dette materiale, herunder hvordan forskellige afhøringspersoner tilgår en afhøring, hvilken viden disse personer har, og ydermere hvad der tillæres på den danske politiskole.

Dette speciales relevans findes derfor i manglen på materiale om afhøring.

4.4. Tidligere skrevet

I dette afsnit vil tidligere skrevet materiale om emnet "afhøring" blive gennemgået. Dette er både som oplysning og kilde til inspiration inden for emnet, men også for at belyse mængden af dansk materiale om afhøringsmetoder. Udover dette vil nogle af nedenstående tekster også bidrage til teori samt til senere analyse.

4.4.1. "Afhøring af sigtede: en undersøgelse af dansk politisk afhøringspraksis"

Denne rapport, fra 2010, er skrevet af psykolog Kristina Kepinska Jakobsen, og er skrevet i samarbejde med Politiets Videnscenter. Den består af casestudier med fokus på, hvordan en afhøring foregår i Danmark, samt forfatterens mening om, hvorledes den afhøringsmetode der bruges fremmer falske tilståelser. Denne rapport er ikke længere offentligt tilgængelig.

4.4.2. "Tvivl på alt og tro på meget"

Bogen er skrevet af Hans Jørgen Bonnichsen og udgivet i 2012. Denne bog giver et generelt indblik i politiinterviews og afhøringer på baggrund af forfatterens, Hans Jørgen Bonnichsens, egne praktiske erfaringer og med udgangspunkt i dennes teoretiske viden. Bogen handler om den væsentligste efterforskningsdisciplin – interviewet og afhøringen

af offeret, vidnet eller den mistænkte, og beskriver de aktuelle metoder, som den vestlige verdens politi anvender inden for det område (Bonnichsen 2012).

4.4.3. "Han fik morderne til at tilstå"

Bogen er skrevet af Tom Christensen og udgivet i 2011.

Bogen afslører det psykologiske, tålmodighedskrævende samt den intensitet, som finder sted i afhøringslokalet under en afhøring, samtidig med at den giver et enestående indblik i det tillidsforhold, som opstår mellem afhører og den mistænkte. Derudover fortælles der om nødvendigheden af at lægge fordomme til side og finde ind til mennesket bag forbrydelsen (Christensen, 2011). Bogen er opbygget over forskellige sager kendt i medierne og forfatterens oplevelser gennem disse sagers opklaring.

4.5. Problemstillinger

- Hvilke afhørings teknikker findes der?
  - Hvor bruges disse geografisk?
  - Hvordan adskiller de sig, og hvordan er de ens?
- Hvad er det juridiske perspektiv i forhold til afhøring?
  - Hvilken forskel er der på en mistænkt og en sigtet person?
- Hvad tillæres om afhøring på den danske politiskole?
- Hvad bruges i praksis i afhøring?

4.6. Problemformulering

Baseret på ovenstående problemstillinger, vil specialet udarbejdes på baggrund af følgende problemformulering:

Hvordan foregår afhøringer hos politiet - teoretisk og metodisk?

Formålet med denne problemformulering er at belyse mystikken omkring, hvordan afhøringer foregår i Danmark, samt belyse hvad den teoretiske baggrund for valget af afhøringsmetode er. Yderligere er det for at sætte fokus på den manglende opmærksomhed omkring afhøringsformer og teknikker inden for dansk retshistorie og dertil manglende forskningen i feltet.

5. Teori- og litteraturstudie

I dette afsnit vil afhørings teknik og forskellige metoder blive defineret og redegjort for. Ydermere vil det juridiske perspektiv inden for afhøring af mistænkte blive beskrevet, altså hvilke rettigheder politiet har retmæssigt, når der foretages en afhøring. Derefter vil førnævnte teori blive operationaliseret i forhold til specialet, og sat i kontekst til analysen der følger senere. Slutteligt vil der være kritik af det nævnte teori.

5.1. Afhøring

5.1.1. Definition

"Interrogation is a special type of interview. It involves interaction between the interviewer and a suspect, for the purpose of obtaining admissions, confessions, or information that can be used later to obtain a convictions" (Wallenstein 2004).

Som det fremgår af ovenstående citat er en afhøring altså en interaktion mellem en interviewer, eksempelvis en betjent, samt en mistænkt, hvor formålet er at få en tilståelse, eller i bedste fald informationer, som kan lede til en afslutning af en sag.

Dette adskiller sig fra det almindelige interview, i og med, at den interviewede nogle gange kan fremstå som værende fjendtlig og ikke villig til at samarbejde, men dette betyder ikke, at der altid er en klar definition af, hvornår en eventuel samtale bliver til en afhøring (Wallenstein 2004).

5.1.2. Afhøringsmetoder

5.1.2.1. Overordnede tilgange

Wallenstein nævner i sin definition af en afhøring, at der, udover den velkendte "good cop/bad cop"-tilgang, findes fire andre fremgangsmåder: den direkte, den emotionelle, den autoritære samt den vildledende tilgang (Wallenstein 2004).

Ved den direkte fremgangsmåde informerer afhøreren den mistænkte om, hvorfor denne er til afhøring, samt stiller direkte spørgsmål til hvad der er foregået. Ved den emotionelle tilgang baseres afhøringen på den mistænktes følelser, herunder skam, frygt etc. for at få en tilståelse eller informationer (Wallenstein 2004). Med den autoritære tilgang bruges afhøreren autoritet og magt, som værktøj til at forsøge at presse den mistænkte til at tilstå, og slutteligt ved den vildledende tilgang kan afhøreren påstå, at der forefindes fingeraftryk eller udsagn, som ikke eksisterer, for at få den mistænkte til at tilstå (Wallenstein 2004).

Typer af spørgsmål

Udover ovenstående afhøringstilgange, har Wallenstein yderligere defineret fire versioner af spørgsmål, der stilles under en afhøring: åbne eller lukkede spørgsmål, samt direkte eller indirekte spørgsmål (Wallenstein 2004). Udover disse findes der, ifølge Jakobsen, også fri gengivelse, gentagelse eller opsummering, alternativ-givende spørgsmål, dobbelt-spørgsmål, ledende spørgsmål samt ny information (Jakobsen 2008).

Åbne spørgsmål kan ikke besvares med blot et "ja" eller "nej" hvilket gør, at den mistænkte tvinges til at afsløre mere information end ved lukkede spørgsmål, som tværtimod kan besvares med et "ja" eller "nej" (Wallenstein 2004). Ved de åbne spørgsmål åbnes der for den mistænkte egne narrative beskrivelser, og det antages, at personen bedre kan huske, hvad der er sket samt korrekte fakta om hændelsesforløbet (Boddum 2011).

Et eksempel på et åbent spørgsmål kan være "*hvad kan du fortælle mig om lørdag aften?*" hvorimod "*så du vidnet lørdag aften?*" er et lukket spørgsmål. Ulempen ved lukkede spørgsmål er, at den afhørte gøres passiv, mens afhøreren styrer forløbet (Jakobsen 2008).

Direkte spørgsmål anses som værende mere effektive end indirekte spørgsmål, i forhold til at opnå en respons hos den mistænkte, men disse spørgsmål kan samtidig også bidrage til flere falske svar, kontra de indirekte spørgsmål (Wallenstein 2004), som nævnt ovenfor.

"Ved direkte spørgsmål skal man tale direkte til personen og ikke minde ham/hende om det, der kan gå galt eller ikke kan" (Boddum 2011).

De indirekte spørgsmål kan tværtimod sløre, hvilken information afhøreren søger og på den måde opnå viden som den mistænkte måske ikke ville have afsløret ellers (Wallenstein 2004). Et eksempel på et direkte spørgsmål kan være *"var du ikke ved butikken før den blev røvet?"* og et indirekte spørgsmål kan være *"hvem så du ved butikken før den blev røvet?"*.

Spørgsmål om fri gengivelse giver den afhørte plads til selv at fortælle hvad der er sket, og ydermere åbent formuleret såsom: *"hvad skete der igår?"* (Jakobsen 2008).

Ved gentagelse eller opsummering vil afhøreren opsummere, hvad den afhørte har fortalt, for at sikre at der er enighed, og at det er korrekt forstået såsom: *"jeg er med så langt, at de nu er foran dig. - ja. - hvordan foran dig?"* (Jakobsen 2008).

Spørgsmål som er alternativ-givende er også lukkede spørgsmål, hvor afhøreren udelukker andre muligheder, end de alternativer der gives, eksempelvis *"havde han jakke, frakke eller trøje på?"*.

Ledende spørgsmål er formuleret på en måde, hvor den afhørte kan fornemme hvilket svar afhøreren ønsker at få, og vil da give dette svar for at hjælpe (Jakobsen 2008).

Spørgsmål med ny information kan også betegnes som ledende spørgsmål, i og med, at de indeholder noget nyt, som den afhørte ikke selv har nævnt, men det kan her ikke udledes hvilket svar afhøreren muligvis ønsker (Jakobsen 2008).

5.1.2.2 Den kognitive¹ afhøringsmetode

Ifølge Boddum er politiets primære efterforskning afhøring, og det er derfor vigtigt at have in mente, at hvordan denne foregår kan påvirke vidnets, eller den mistænkte, forklaring (Jakobsen 2008, Boddum 2011).

"The Cognitive Interview technique is a systematic approach to interviewing witnesses toward increasing the amount of relevant information obtained without compromising the rate of accuracy" (Geiselman 2012).

Udenlandske undersøgelser viser, at *mængden af informationer øges med mellem 20-60% flere korrekte informationer* (Jakobsen 2008, Boddum 2011, Geiselman 2012) ved brug af kognitiv afhøring. Boddum påpeger ydermere, at denne form for interview er bedst brugt i forhold til vidner, forurettede, mistænkte og sigtede, der ønsker at udtale sig til politiet (Boddum 2011). Selvom den generelle form for kognitiv afhøring er udviklet til at afhøre vidner, har der også været succes med at bruge denne metode til at afhøre mistænkte eller sigtede (Geiselman 2012). Dette skyldes som regel enten, at den afhørte har kendskab til information som kun gerningsmanden ville have, eller hvis det, den mistænkte har oplyst, modsiger tidligere oplysninger denne har givet (Geiselman 2012).

Faser i den kognitive, faktiske afhøring

Afhøringen kan inddeles i ti faser². Disse er som følger (Boddum 2011):

- Fase 1: Forberedelse
- Fase 2: Kontaktetablering
- Fase 3: Introduktion
- Fase 4: Mental rekonstruktion
- Fase 5: Fri forklaring
- Fase 6: Vurdering af fri forklaring
- Fase 7: Ny fri forklaring om delområder
- Fase 8: Opsummering og konfronterende spørgsmål

---

¹ Det der har med erkendelse at gøre, samt at *mennesket søger efter en mening i alle de indtryk det præsenteres for gennem livet* (Boddum 2011).

² I "Politipsykologi - en grundbog" er det ni faser hvor kontaktetablering og introduktion er en samlet fase. Det er dog samme beskrivelse af faserne på trods af forskel i antallet (Jakobsen 2008).

- Fase 9: Afslutning
- Fase 10: Evaluering

I fase et foregår alle forberedelserne til den forestående afhøring. Afhøreren vil i denne fase læse sagsfiler, rapporter samt kriminaltekniske erklæringer og retsmedicinske undersøgelser igennem (Boddum 2011). Der indsamles også eventuelle beviser fra gerningsstedet, spor og kort over beliggenhed og gøres eventuelle samtykkeerklæringer klar til underskrivning (Boddum 2011). Slutteligt er det i denne fase vigtigt at overveje, om afhøringen skal foregå alene eller med en makker - og i så fald skal der være enighed om tilgangen, og derudover skal betjenten også overveje om denne er den rigtige til at afhøre, da køn, alder, påklædning etc. kan have en påvirkning på afhøringen (Boddum 2011).

I fase to påbegyndes kontakten til den afhørte gennem præsentation af sig selv, ved at sørge for at formalia er på plads (Boddum 2011). Når betjenten præsenterer sig selv, kan det være en fordel ikke at præsentere sig selv som en autoritet, men som almen person, for ikke at fremstå overlegen (Geiselman 2012), da dette kan påvirke afhøringen negativt. Det kan også her være relevant at stille nogle spørgsmål, hvori svaret kan bruges i fase fire (Boddum 2011), hvis beskrivelse følger nedenfor.

I fase tre introduceres den afhørte for hvad der skal forløbe, hvad formålet med afhøringen er, samt oplysninger om, at denne afhøring transskriberes og indskrives i en rapport (Boddum 2011). Der kan i denne fase også indledes en almindelig samtale med personen om neutrale emner, da de færreste vil lyve i sådanne situationer, og er den forbindelse først dannet, kan det være sværere for den afhørte at lyve senere i forløbet (Geiselman 2012), da tillidsbåndet således er blevet etableret på det tidspunkt.

Det er også en vigtig del af introduktionen, at rollerne mellem afhører og vidne bliver klarlagt, da mange der bliver afhørt vil vente på spørgsmål fra efterforskeren, som er den styrende autoritet, og derved forklarer vidne ikke bare selv frit hvad denne har oplevet, men kan sidde og vente på afhørers spørgsmål (Jakobsen 2008).

I fase fire startes forklaringsprocessen gennem mental rekonstruktion (Boddum 2011). Denne påbegyndes ved enten at bruge nogle af de informationer, der eventuelt blev

fremført i fase to, eller baseret på oplysninger, der vides på forhånd - og det er her essentielt, at der ikke anvendes informationer, der ikke er præcise eller korrekte (Boddum 2011). Den afhørte opfordres til at genskabe hændelsesforløbet, for at give denne fornemmelse af at være tilbage på gerningsstedet (Jakobsen 2008).

I fase fem gives den afhørte lov til at lave fri forklaring. Der må altså ikke afbrydes undervejs, medmindre der er en naturlig pause, eller hvis personen går i stå, for så igen at få denne til at fortsætte den mentale tilbageførsel (Jakobsen 2008, Boddum 2011). Fra betjentens side er det vigtigt at udvise engagement - ved eksempelvis at begrænse notetagning - og samtidig observere den afhørte og dennes øjenkontakt og opførsel (Boddum 2011). Der fortsættes ikke til næste fase, fase seks, før betjenten er sikker på, at den afhørte er helt færdig med at forklare sig (Boddum 2011), og derved ikke fremskynde afhøringsprocessen. Essensen i den frie forklaring er, at magten overføres fra betjenten til den afhørte, for at sikre, at der afgives mest muligt information, relevant eller ikke relevant (Geiselman 2012). Ydermere kan der også fremkomme flere, men også mere korrekte, informationer under denne fase, som ikke ville fremkomme ved lukkede spørgsmål (Jakobsen 2008).

I fase seks vil betjenten foretage en vurdering af den frie forklaring, og tage tid væk fra den afhørte, for at gennemlæse noter med formålet at beslutte, hvilke områder der kræver en uddybelse (Boddum 2011). Denne fase er kortvarig, men det er stadig vigtigt, at den er for sig selv, i og med at afhøreren her planlægger resten af afhøringen (Jakobsen 2008).

Fase syv foregår på samme vis som fase fem med fokus på eventuelle punkter, der kræves yderligere forklaret, som nævnt ovenfor. I denne fase kan den afhørte, ved hjælp af informationer fortalt under ovenstående fase med fri forklaring, føres tilbage til hændelsesforløbet (Jakobsen 2008), som til at begynde med i fase fire.

I fase otte opsummeres det hvad der er foregået forud for denne fase, og der kan stilles konfronterende spørgsmål til faktuelle informationer, og for at sammenligne den afhørtes forklaring med de oplysninger, der forefindes (Boddum 2011). De opfølgende spørgsmål bør dog være åbne, for bedst muligt at søge information, for at bibeholde den

kontakt der kan være etableret i forhenværende faser, hvor målet netop var, at opnå viden fra den mistænkte (Geiselman 2012). Det er i denne fase der kan tilkobles tilgange som nævnt i afsnittet 5.1.2.1 "Overordnede tilgange" ovenfor. I denne fase kan der også stilles spørgsmål, hvor der forekommer uoverensstemmelse med den afhørtes forklaring, og dette bør ikke ske tidligere da den afhørte vil føle, at afhøreren ikke tror på denne og der opstår derfor en modvilje over for afhøringen (Jakobsen 2008).

Geiselman argumenterer for endnu en metode, der kan bruges herefter, men inden afhøringen konkluderes. Han kalder det "*reverse-order technique*", hvor betjenten kan gennemgå det den mistænkte har fortalt i omvendt rækkefølge, da undersøgelser viser, at vildledende personer kan have svært ved at opretholde en løgn, når den gennemgås baglæns (Geiselman 2012). For at være mere konfronterende, som nævnt ovenfor, kan afhøreren stille spørgsmål, der skal bruges til at udfordre de oplysninger den mistænkte har givet, men det er vigtigt stadig at forholde sig rolig og fokuserer på at få hjælp med at forstå et punkt der ikke giver mening, frem for at være overvældende og presserende (Geiselman 2012).

I fase ni konkluderes afhøringen. Dette kan gøres ved at spørge om den afhørte har noget at tilføje (Boddum 2011). Hvis det er en mistænkt der afhøres, kan betjenten ændre en smule på en ikke-inkriminerende detalje, da en mistænkte der ikke taler sandt ofte ikke vil rette fejlen, hvor det vil en person der taler sandt gøre (Geiselman 2012). Er der tale om vidner eller forurettede, kan der spørges om disse kræver psykologbistand eller hjælp til eventuelle erstatningsspørgsmål (Jakobsen 2008, Boddum 2011).

Fase ti er en evaluering af afhøringen, både i forhold til informationer, men også hvordan det er foregået, og sker efter afhøringen har fundet sted.

5.1.2.3. SAKA-modellen

Da det ikke har været muligt at få adgang til materiale om SAKA-modellen, ligesom det heller ikke har været muligt at finde yderligere materiale om denne, vil modellen blive defineret baseret på en skriftlig udtalelse fra Thomas Skou Roer, som er specialkonsulent ved Politiskolen:

"Denne model inkorporerer de kognitive principper og herunder tager højde for sagens kompleksitet og alvorlighed i forhold til implementeringsgraden af de forskellige faser i afhøringsmodellen".

Mere om dette følger i afsnit 7.1.4 "Resultater", hvor der forefindes resume af telefonisk interview med Thomas Skou Roer.

5.1.2.4. PEACE-modellen

Denne model kaldes også "*investigative interviewing*", hvilket er helt bevidst, da ordet forhør eller afhøring ikke bruges, da tilgangen i denne model er mere etisk og humant baseret (Snook, Eastwood et al. 2014). Fokus er på informationsindsamling, frem for at finde ud af om en person fortæller sandheden eller ej, ligesom der ikke gøres brug af psykologiske manipulationer fra interviewerens side (Snook, Eastwood et al. 2014). PEACE er inddelt i fem faser som er følgende (Snook, Eastwood et al. 2014):

- Planning and Preparation
- Engaging and Explain
- Account
- Closure
- Evaluation

Planning and Preparation

Planlægning og forberedelse skal laves før et interview, og det kan med fordel være i form af et dokument, som indeholder eksempelvis formål og forventninger, samt oplysninger der haves på forhånd (Snook, Eastwood et al. 2014).

"It is important to note that, where possible, interviews with detainees do not commence until witnesses and victims have been interviewed and all available evidence has been collected" (Snook, Eastwood et al. 2014).

Som nævnt i citatet, er det vigtigt, at der ikke interviewes eventuelle tilbageholdte personer, før al kommunikation med vidner og forurettede samt indsamling af beviser er overstået.

Engaging and Explaining

I denne fase forklarer interviewer, først og fremmest personen, der skal interviewes, hvad der kommer til at ske, baseret på ovenstående forberedelse, og med fokus på dennes juridiske rettigheder, formuleret og fremført på en professionel måde (Snook, Eastwood et al. 2014).

Account

Denne fase påbegyndes med et lukket spørgsmål, omhandlende hvorvidt den tilbageholdte har begået forbrydelsen eller ej, og dette leder til et af to åbne spørgsmål - alt efter om personen svarer "ja" eller "nej" (Snook, Eastwood et al. 2014).

Er svaret "nej", vil emnet skifte til personens eventuelle alibi, hvor der tales om selve forbrydelsen og handlingerne, herunder hvis svaret er "ja" (Snook, Eastwood et al. 2014). En vigtig del af denne fase, som følge af ovenstående, er at give den tilbageholdte tid til at fortælle uden afbrydelser og samtidig tage noter for at indsamle disse informationer til senere brug (Snook, Eastwood et al. 2014).

Closure

Som afslutning på interviewet, efter alle spørgsmål er gennemgået og formålet er nået, bør interviewer afslutte interviewet ved at opsummere dette og samtidig forklare den interviewede, hvad denne kan forvente sig efter mødets afslutning (Snook, Eastwood et al. 2014).

Evaluating

Forbedring er en vigtig del af PEACE-modellen, og dette opnås gennem selvevaluering, og der er supervisors, som også foretager evalueringer af interviewer og baseret på disse, gives der konstruktiv kritik (Snook, Eastwood et al. 2014).

5.1.2.5. REID-teknikken

Denne metode er udviklet af Fred E. Inbau og John E. Reid, og bruges hovedsageligt i USA (Buckley 2013). I denne teknik skelnes der mellem interview og afhøringen terminologisk, og det er derfor vigtigt at definere, hvad der adskiller de to ord i processen, samt hvad der karakteriserer hver enkelte (Buckley 2013).

Ved et interview er det vigtigt at opretholde en neutral tone for at danne en bedre relation til den mistænkte, og for at lette afhøringen, der eventuelt følger efter interviewet, da en ikke-bebrejdende tone kan gøre det nemmere at tolke den mistænktes opførsel, efter at være blevet stillet interviewspørgsmål, hvor opførsel kan være *holdning, øjenkontakt, ansigtsudtryk og valg af ord* (Buckley 2013). Det anbefales, at efterforskeren tager noter under et interview, da denne så kan fokusere på at iagttage den mistænktes adfærd (Buckley 2013) for så at gennemlæse noterne, når interviewet er overstået. Ved et interview er formålet at indsamle information, og det vil derfor være en fordel at afholde det tidligt i en efterforskning, for at få så mange oplysninger som muligt på forhånd, og inden der analyseres på eventuelle beviser (Buckley 2013).

En afhøring vil oftest foreligge efter et eventuelt interview, hvilket betyder, at efterforskeren ikke tror, at den mistænkte har fortalt sandheden til at begynde med (Buckley 2013). I en afhøring kan det være en fordel at holde en selvsikker tone, da en efterforskers usikkerhed kan gøre, at den mistænkte vil udnytte dette tegn på svaghed, til enten at erklære eller fastholde sin uskyldighed (Buckley 2013).

Frem for at stille spørgsmål, som i et interview, vil der i stedet gøres brug af udtalelser for at forsøge at overtale den mistænkte til at fortælle sandheden, da formålet med en afhøring er at finde frem til sandheden, og ikke at indsamle nye informationer, eller blot at fremtvinge en tilståelse (Buckley 2013). Modsat interviewet anbefales det, at efterforskeren ikke tager notater før den mistænkte har fortalt sandheden, da notetagning i denne situation kan gøre, at personen ikke er villig til at udtale sig for at beskytte sig selv og undgå selvinkriminering (Buckley 2013).

REIDs ni trin i afhøring

Ligesom der i førnævnte afsnit om kognitiv afhøring var faser i fremgangsmåden, er der også ni trin i en afhøring, jævnfør Inbau og Reid. Disse er som følger (Buckley 2013):

1. Den positive konfrontation
2. Afhøringens tema
3. Håndtering af nægtelse
4. Overkommelse af indvendinger
5. Fastholdelse af den mistænktes opmærksomhed
6. Håndtering af den mistænktes humør
7. Præsentation af alternative svar
8. Forseelsens detaljer
9. Den skrevne tilståelse

Første trin er påbegyndelsen af afhøringen, hvor efterforskeren forklarer den mistænkte, at det er denne person, der antages at have begået forbrydelsen, for så at afvente en eventuel reaktion på denne udmelding (Buckley 2013). En passiv respons anses som værende en indikation på bedrag fra den mistænktes side (Gudjonsson 2003). Efterforskeren kan herefter give en grund til, hvorfor det er vigtigt, at den mistænkte fortæller sandheden, hvilket kaldes en *transition statement* til andet trin, som omhandler afhøringens tema (Buckley 2013).

Andet trin er som sagt at finde et tema for afhøringen, herunder en motivation til indrømmelse. Efterforskeren bør her fastholde en sympatisk tone, for at opnå bedst mulig tillid fra den mistænktes side og for derved at øge chancen for en indrømmelse (Gudjonsson 2003). Temaet kan være dannelse af et moralsk grundlag, som den mistænkte har ageret ud fra, eller ved at flytte skylden over på en anden medvirkende eller et offer (Buckley 2013). Skulle den mistænkte virke interesseret i dette og begynde at forklare og uddybe det som efterforskeren har sagt, kan det være et tegn på skyldfølelse over en begået forbrydelse, hvorimod passivitet eller afvisning kan være baseret på uskyld i forhold til forseelsen (Buckley 2013). Ovenstående skal dog foregå på en måde, hvor det ikke påvirker validiteten i en tilståelse negativt, hvis den senere skal igennem retssystemet (Gudjonsson 2003).

Både en uskyldig og en skyldig person forventes at komme med modsigelser til en anklage, og det er derfor vigtigt at vide, hvordan disse bedst muligt læses og håndteres, som er essensen af tredje trin (Buckley 2013). I dette trin kan efterforskeren forsøge at begrænse gentagelser af modsigelser for at opnå en af to reaktioner: den uskyldige vil oftest blive vred over ikke at blive hørt, hvorimod den skyldige oftest vil blive tavs og underkaste sig efterforskerens tema for afhøringen (Buckley 2013). Disse gentagelser er uønsket, da de flytter den psykologiske fordel i afhøringen fra efterforskeren til den mistænkte, som derved overtager kontrollen (Gudjonsson 2003).

Som følge af førnævnte modsigelser vil en mistænkte også nogle gange komme med begrundelser for, hvorfor denne ikke har begået forbrydelsen personen anklages for, også kaldet indvendinger (Buckley 2013), og disse håndteres i fjerde trin. Indvendingerne ses oftest fra den skyldige som bruger økonomi, religion eller moral, som begrundelse for hvorfor de ikke har begået forbrydelsen (Buckley 2013). Her kan efterforskeren opnå kontrol over samtalen, ved at agere, når den mistænkte begynder at fremstå svag (Gudjonsson 2003), hvilket følger i det femte trin.

I femte trin er fokus på at genvinde den mistænktes opmærksomhed. En mistænkt kan, efter handlingerne forud for dette trin, trække sig ind i sig selv og derved lukke af for efterforskeren, og det er derfor vigtigt, at denne gennem venlig relation forsøger at gendanne det tillidsbånd, der var før (Buckley 2013). Dette kan ske ved at efterforskeren fysisk flytter sig tættere på den mistænkte, fastholder positiv øjenkontakt og læner sig ind mod personen, hvilket vil gøre denne mere tilbøjelig til at følge efterforskerens forslag (Gudjonsson 2003).

Ovenstående kan videreføres gennem sjette trin, hvor efterforskeren skal forsøge at håndtere den mistænktes humør, da denne nu prøver at overveje fordele i at fortælle sandheden, hvilket ofte ville kunne ses på en ændring i personens opførsel - såsom tårer eller ændring i holdning (Buckley 2013). Efterforskeren bør i dette trin fokusere på motivet for forbrydelsen, baseret på sympati og forståelse, hvilket vil opfordre den mistænkte til at fortælle sandheden (Gudjonsson 2003).

I trin syv præsenteres den mistænkte for et spørgsmål med to forskellige svar, hvoraf det ene svar vil fremstå mere acceptabelt end det andet, såsom "*var det den første gang, eller er det sket mange gange før?*", og ligegyldigt hvilket svar der vælges, vil valget være ækvivalent med en bekendelse (Buckley 2013), men svarene er formuleret på en måde, hvor den mistænkte vil anse det ene som værende en måde at rense sig selv på, mens det andet alternativ fremstår frastødende (Gudjonsson 2003). Den mistænkte tildeles en forklaring eller undskyldning, hvilket kan gøre det nemmere for den vedkommende at indrømme forbrydelsen, og dette trin anses derfor for værende det vigtigste trin i REID-teknikken, for det er typisk her, at en tilståelse opstår (Gudjonsson 2003).

Som opfølgning på trin 7, kan efterforskeren forsøge at få den mistænkte til at italesætte information om forbrydelsen, som senere kan bruges til at fastslå skyldsspørgsmålet, som eksempelvis viden om hvor denne skaffede sig af med våbnet (Buckley 2013), da ottende trin omhandler detaljerne ved forbrydelsen. Noget som kan påvirke dette trin negativt er, hvis efterforskeren ikke er alene med den mistænkte, da en tredje person kan bidrage til tavshed fra den mistænkte side, og det er derfor vigtigt, at der først er et vidne til tilståelsen, når den mistænkte ytrer en fuldstændig tilståelse, og hvis denne nægter at underskrive den efterfølgende skriftlige tilståelse (Gudjonsson 2003).

Slutteligt, i niende trin, laves der en skriftlig tilståelse baseret på den mundtlige, som den mistænkte skal godkende (Buckley 2013). Den skriftlige tilståelse er juridisk stærkere end en mundtlig tilståelse, og det er derfor vigtigt at den mistænkte underskriver denne erklæring (Gudjonsson 2003).

5.2. Det juridiske perspektiv

Det absolut vigtigste regelsæt, som regulerer politiets færden og ageren indenfor afhøringer i Danmark er Retsplejeloven, hvori særligt kapitel 68 vedrørende *afhøringer og særlige efterforskningsskridt* har betydning for afhøringsmulighederne, samt kapitel 18 som vedrører vidner. Nogle af disse bestemmelser er gældende for sagsbehandlingen i retten, mens andre gælder specielt for politiet, men fælles for dem alle er, at de er retningsgivende for politiets afhøringsformer.

De bestemmelser som Retsplejelovens kapitel 68 omhandler, drejer sig om §§ 750- 754e. De væsentligste af disse er § 750, hvori der står, at *politiet kan foretage afhøringer, men kan ikke pålægge nogen at afgive forklaring, og ingen tvang må anvendes for at få nogen til at udtale sig (...).*

I § 751 står der, at *det væsentligste indhold af de afgivne forklaringer tilføres rapporterne, og særlige vigtige dele af forklaringerne gengives, så vidt muligt med den afhørtes egne ord.*

Ordlyden af § 752 lyder på at *inden politiet afhører en sigtet, skal han udtrykkeligt gøres bekendt med sigtelsen og med, at han ikke er forpligtet til at udtale sig. Det skal af rapporten fremgå, at disse regler er iagttaget.*

Et vigtigt punkt i denne paragraf er stk. 3 vedrørende forbuddet mod kaptiøse spørgsmål, hvilket vil sige, at *spørgsmål til en sigtet må ikke stilles således, at noget, der er benægtet eller ikke erkendt, forudsættes tilstået. Løfter og urigtige foregivender eller trusler må ikke anvendes.* Et andet vigtigt punkt i forhold til afhøringer og dens teknikker er stk. 4, hvori der står, at *afhøringen må ikke forlænges alene for at opnå en tilståelse.*

Derudover skal tillige Menneskerettighedskonventionens grundlæggende frihedsrettigheder overholdes, hvorledes artikel 3 om forbuddet mod tortur skal efterleves, idet *ingen må underkastes tortur og ej heller umenneskelig eller vanærende behandling eller straf*, samt artikel 6 vedrørende retten til en retfærdig rettergang, hvormed at *enhver er berettiget til en retfærdig og offentlig rettergang inden en rimelig frist (...).*

Fælles for disse bestemmelser er, at de ikke direkte siger noget om hvordan en afhøring skal foregå korrekt, men blot udstikker rammerne for, hvilke formelle betingelser, som skal være overholdt i enhver afhøringsform, samt hvilke forhold den afhørte ikke må udsættes for, blot for at få en tilståelse indhentet.

5.2.1. Mistænkt contra sigtet

Der findes mange forskellige parter, både igennem en efterforskning og senere hen igennem en straffesag. For at klarlægge, hvad der menes med en sigtet eller en mistænkt person defineres begge begreber herunder.

En sigtet er:

"En person, som af politiet mistænkes for et strafbart forhold, og mod hvem der i den anledning foretages retshandlinger fx anholdelse, ransagning, afhøring i retten eller efter omstændigheder også afhøring uden for retten" (Eyben 2004).

En mistænkt er, per undertegnede forståelse, derimod et mildere begreb, som bruges undervejs i sagsprocessen, hvor politiet endnu ikke har indsnævret på kun én eller flere bestemte og konkrete personer, men hvor der stadig er en åbning for, at nye informationer kan få indvirkning på hvem som sigtes.

Det er meget svært at beskrive, hvornår en mistanke er så stærk, at den pågældende person er sigtet, da der er tale om grader af mistanke, hvilket ikke er direkte målbart. Gammeltoft-Hansen anfører, at *der for at rejse sigtelse skal foreligge omstændigheder, spor mv. som på objektivt grundlag og med rimelighed kan tale for den pågældendes mulige skyld* (Nielsen 2007). Eva Smiths definition lyder således; *"når mistanken samler sig om én bestemt person, og efterforskningen direkte retter sig mod ham og ikke imod en bredere kreds, skal han anses som sigtet"* (Nielsen, 2007).

Grunden til denne opdeling mellem de to begreber er, at en sigtelse udløser en beskyttelse af den mistænkte, men også gør ham til muligt objekt for en række tvangsindgreb og samtidig pålægger vedkommende nogle rettigheder og pligter i henhold til retsplejelovens regler. Denne usikkerhed om, hvornår en person er sigtet eller ej, volder ikke de store problemer i praksis, hvor spørgsmålet ofte første gang melder sig ved afhøringen af den mistænkte (Nielsen, 2007). Er denne person sigtet, skal politiet efter Retsplejelovens § 752, stk. 1 gøre ham bekendt med sigtelsen, og at han ikke er forpligtet

til at udtale sig. Det skal tilføjes politirapporten, at denne underretning er givet den pågældende.

Interessen i denne opdeling mellem mistænkt og sigtet skyldes, at sigtelsen er et tveægget sværd. Den sigtede får nok en vis beskyttelse, men er samtidig stemplet som kvalificeret mistænkt for overtrædelsen. Da offentligheden har en betydelig tillid til politiet vil denne mistanke ofte være særdeles belastende (Nielsen 2007).

En sigtelse anses som det første led i en sagsproces imod den mistænkte, og medfører en lang række retslige følger, og retssikkerhedsgarantier, som er formuleret i Retsplejeloven (Eyben 2004). Dette drejer sig blandt andet om regler for den retmæssige brug af varetægtsfængsling, beskikket forsvarer, afhøring og anklageskrift. Såfremt den mistænkte ønsker en beskikket forsvarer, er betingelsen herfor, at han er sigtet i sagen jævnfør Retsplejeloven § 731 (Nielsen 2007). Normalt vil dette ikke give problemer. Den mistænkte, der ønsker en forsvarer, kan blot nægte at udtale sig. Politiet kan da vælge, om man ønsker en afhøring eller ej (Nielsen 2007). Af stor praktisk betydning er også, at det kun er sigtede som kan anholdes jf. retsplejeloven § 758, stk.2, der fastsætter, at den anholdte snarest muligt skal gøres bekendt med sigtelsen (Nielsen 2007).

Det er undertegnede forståelse, at der herefter, ved færdiggjort indsamling af bevismateriale, beslutes det om en sigtelse frafalder eller opretholdes. Det forstås ydermere, at ordlyden skifter fra "sigtelse" til "anklage" eller "tiltale" ved indledning af en strafferetssag.

Den formelle sigtelse har dog også ofte den ikke-lovbestemte virkning, at den sigtede registreres i Det Centrale Kriminalregister. Dette register består dels af et afgørelsesregister og dels af et efterforskningsregister. Afgørelsesregisteret bruges blandt andet ved udstedelse af straffeattester, mens sigtelser registreres i efterforskningsregistret (Nielsen 2007). Derfor får det betydning om personen bliver sigtet, idet denne dermed kommer i registeret, dog uden at der kommer en plet på straffeattesten – medmindre vedkommende senere dømmes for overtrædelsen; da kommer der også en plet på straffeattesten.

5.3. Operationalisering

Ovenstående teori skal bruges både til at danne et vidensgrundlag om afhøring og det juridiske perspektiv, men det vil også blive brugt til at foretage analyse af interviews og bogreferater, og til at danne en eventuel sammenkobling mellem de svar interviewpersonerne giver og selve afhøringsmetoderne.

Det vil altså bidrage til at danne klarhed mellem afhøring teoretisk og afhøring i praksis.

5.4. Kritik af teori

Wallensteins teori er baseret på det amerikanske politi- og retssystem og det kan derfor antages, at den er opstået på en anderledes baggrund end i det danske retssystem, da USA har andre juridiske love og regler, samt en anden opbygning af deres politi- og retssystem end Danmark. Wallensteins beskrivelse af afhøring er stadig relevant til at danne en generel forståelse af hvad det indebærer, såsom førnævnte tilgange og typer af spørgsmål.

Det teoretiske materiale skrevet af Buckley er også baseret på amerikansk ret, og Snook, Eastward et. al. er med udgangspunkt i det engelske politi- og retssystem. Disse er dog, som nævnt før, også med til at skabe et overblik på generel basis om afhørings teknik og dertilhørende modeller.

Boddums materiale om afhøringen bruges til efteruddannelse. Dette er dog mest formuleret til hvordan en vidneafhøring tilgås, men de kognitive principper bruges også til afhøring af forurettede og sigtede. Derved finder Boddums beskrivelse relevans til at belyse disse principper i samarbejde med Geiselman og Jakobsen, om end sidstnævnte også er baseret på vidneafhøring.

Den korte udtalelse om SAKA-modellen er udelukkende baseret på en skriftlig udtalelse fra Thomas Skou Roer, uden kilde på, da materialet ikke er offentligt tilgængeligt. Dette gør det svært at bruge modellen til analyse, både på grund af hvordan definitionen er anskaffet, men også på grund af den korte beskrivelse. Det er dog stadig relevant at

definere denne, da det er en model, der bruges indenfor dansk politiuddannelse og afhøring.

6. Metode

I dette afsnit vil den brugte metode, herunder kvalitativ metode, validitet og reliabilitet samt information om dataindsamling gennem interviews blive beskrevet nærmere.

6.1. Validitet og reliabilitet

6.1.1. Validitet

Ifølge Alan Bryman forefindes der fire former for validitet: intern validitet, ekstern validitet, målingsvaliditet samt økologisk validitet (Bryman 2012). Intern validitet samt målingsvaliditet vil ikke blive behandlet i forhold til dette speciale.

6.1.1.1. Ekstern validitet

Ekstern validitet omhandler hvorledes en undersøgelse kan generaliseres ud på den generelle population, uden for undersøgelsens kontekst (Bryman 2012).

Denne undersøgelse er baseret på fire interviews, samt informationer fra to bøger. Tre af personerne har været en del af Rejseholdet - derudover Rigspolitiet og PET. To personer er ved Syd- og Sønderjyllands Politi, med henholdsvis børnesager og personfarlig kriminalitet. Slutteligt er en af de interviewede specialkonsulent hos politiskolen og tager del i udvikling af uddannelsen.

Denne gruppe af interviewpersoner er ikke repræsentativ for populationen, der må forventes at være alle afhørere i Danmark, og derfor har denne undersøgelse lav ekstern validitet. Skulle den eksterne validitet være højere, skulle gruppen være fordelt på eksempelvis flere politikredse, eller flere typer jobs, og der kunne også differentieres mere i, hvornår de forskellige personer er uddannet, for nærmere at undersøge ændringer i uddannelsesmateriale inden for afhøring.

Der kan i øvrigt med fordel interviewes forskellige personer, indtil der danner sig et repræsentativt mønster for populationen, og om end de fire interviewpersoner giver svar

med stor lighed, så er der ikke interviewet nok, og forskelligt i populationen, til at vide om dette er et reelt mønster eller blot et tilfælde, baseret på personernes baggrund.

6.1.1.2. Økologisk validitet

Økologisk validitet er, om en undersøgelses resultat repræsenterer "det daglige liv"; det normale (Bryman 2012). Altså, om det er naturligt fremkomne resultater, som skaber et sandt billede af det undersøgte emne, eller om det er en undersøgelse foretaget i kontrollerede omgivelser, som kan afføde falske, ikke-repræsentative resultater.

Et interview blev foretaget ansigt til ansigt, hvilket var interview med Jens Damborg Nielsen. Dette foregik på hans eget kontor, hos Rigspolitiet. Dette er en del af hans hverdag, hvilket kan anses som værende en fordel, da det så bidrager til en høj, økologisk validitet, da det ikke er i fremmede omgivelser og interviewet er ej heller klinisk sat op i forhold til omgivelser.

Noget der kan hæmme den økologiske validitet er dog det faktum, at det foregik på Niensens arbejdsplads. Dette kan muligvis gøre, at han udelukkende fremstår professionel og vil opretholde det arbejdsmæssige image, og derfor ikke kan føle sig helt tryk i interviewsituationen. Dette kunne for eksempel komme til udtryk ved, at svar gives i netop kontekst af det arbejdsmæssige image, hvilket kan medføre bias i de afgivne svar. Men da det netop er Jens Damborg Niensens professionelle holdning og viden der undersøges, anses dette ikke som værende hæmmende i denne sammenhæng.

De resterende, telefoniske interviews kan også antages at have høj økologisk validitet, da de er foregået under rammer som også selv er valgt af interviewpersonen uden at være til gene for denne. Et telefoninterview er eksempelvis foregået imens interviewpersonen var hjemme på sin private bopæl, hvilket danner en tryk, velkendt ramme for et forestående interview.

6.1.2. Reliabilitet

Reliabilitet omhandler hvorledes en undersøgelse kan gentages med samme udfald og resultater som før (Bryman 2012).

Noget som øger reliabiliteten for denne undersøgelse er, at disse personers viden er meget ens, baseret på samme uddannelsesmæssige baggrund. Det antages derfor, at både disse interviewpersoner, men også andre i population, vil have samme indblik og forståelse af, hvordan en afhøring bør foregå, inden for dansk politiuddannelse, samt hvordan det juridiske perspektiv er på dette.

Dette kan selvfølgelig påvirkes, og derved hæmme reliabiliteten, hvis uddannelsesmateriale skulle blive ændret, når nyere generationer af efterforskere bliver uddannet, eller tager en efteruddannelse. Det samme gør sig gældende, hvis lovgivningen ændres. Så længe de teoretiske og juridiske perspektiver, som defineres i dette speciale, stadig er gældende, anses det som værende reliabelt og anvendeligt til at beskrive afhøring.

6.2. Kvalitativ metode

I dette speciale er den valgte metode kvalitativ metode, gennem interviews.

"At interviewe mennesker om deres oplevelser, holdninger og livshistorier er blevet en udbredt forskningspraksis i human- og samfundsvidenskaberne bredt betragtet. Interviewet repræsenterer formentlig den mest udbredte empiriske metode overhovedet"
(Brinkmann, Tanggaard 2010).

Interview er valgt som den specifikke metode, for at kunne udspørge forskellige personer om deres kendskab til afhøring, med mulighed for uddybelse frem for en kvantitativ fremgangsmåde, som eksempelvis spørgeskema, hvor det vil være meget struktureret. Interviewpersonerne har forskellige baggrunde og derfor også forskellige, subjektive meninger og opfattelser, om end nogle antageligvis er baseret på samme uddannelsesgrundlag. Dette kan fremhæves gennem kvalitative interviews, hvor der

udspørges i dybden til den enkeltes svar på nogle strukturerede spørgsmål ud fra nedenstående interviewguide.

Steinar Kvale og Svend Brinkmann har defineret tolv aspekter af kvalitative forskningsinterview. Disse følger herefter for at danne en teoretisk baggrundsviden om den brugte metode (Kvale, Brinkmann 2009):

1. *Livsverden.*
2. *Mening.*
3. *Kvalitativt.*
4. *Deskriptivt.*
5. *Specificitet.*
6. *Bevidst naivitet.*
7. *Fokuseret.*
8. *Flertydighed.*
9. *Forandring.*
10. *Sensitivitet.*
11. *Interpersonel situation.*
12. *Positiv oplevelse.*

Ovenstående citering fra bogen "InterView" omhandler de elementer, der er en del af et interview, både indholdsmæssigt, men også hvordan det eksekveres. Disse vil blive yderligere defineret herefter, samt sat i kontekst med de interviews, der er foretaget i dette speciale.

Første punkt livsverden fokuserer på emnet for interviewet, som er beskrevet som interviewpersonens daglige liv (Kvale, Brinkmann 2009). I denne undersøgelse vil dette være den tilknytning de forskellige interviewpersoner har til afhøring, qua deres respektive job og derved dagligdag.

Andet punkt er meningen med interviewet, forbundet med ovenstående punkt om interviewpersonens livsverden og hvordan den der interviewer gennem sin fortolkning kan klarlægge de centrale temaer i denne livsverden, ud fra formålet med det interviewpersonen siger, men også hvordan det er blevet sagt (Kvale, Brinkmann 2009).

Dette er både sket i interview, men vil især ses i analysen, som følger herefter, og hvordan det interviewpersonerne har fortalt og forklaret vil blive analyseret i forhold til ovenstående teori om afhøring.

Tredje punkt beskriver hvordan et interview af denne slags ikke foretages for at opnå så meget viden som muligt, altså kvantificering, men derimod kvalitativ viden (Kvale, Brinkmann 2009). Dette ligger også til grund for, at kvalitativt interview er valgt som metode i denne undersøgelse; for at kunne opnå information med mulighed for uddybelse fra færre interviewpersoner, end ved eksempelvis en spørgeskemaundersøgelse med flere respondenter, som nævnt ovenfor.

Fjerde punkt omhandler hvorledes formålet med et interview er at indsamle *nuancerede beskrivelser af forskellige aspekter ved interviewpersonens livsverden* (Kvale, Brinkmann 2009). I forhold til dette speciale, følges samme grundlag som ovenstående punkt om kvalitativ viden frem for kvantificering.

Femte punkt fokuserer på hvordan det ikke kun er interviewpersonens generelle mening der søges, men også hvordan denne vil forklare og beskrive specifikke emner denne præsenteres for (Kvale, Brinkmann 2009). Dette eksemplificeres i denne undersøgelse ved, at der ikke kun er spørgsmål vedrørende afhøring teoretisk, men også hvordan interviewpersonen beskriver hvorledes en afhøring foregår.

Sjette punkt er hvordan interviewer skal være åben overfor det forestående interview, og det der måtte fremkomme, frem for at fokusere på faste rammer og muligheder for fortolkning (Kvale, Brinkmann 2009). Om end det er en fordel at have en interviewguide, er det også vigtigt at være forberedt på, at nogle svar fra interviewpersonen muligvis giver anledning til videre uddybelse.

Dette er også sket ved denne undersøgelse, hvor der flere gange ved hvert interview, er stillet spørgsmål som ikke er en del af interviewguiden. Dette hjælper både til informationsindsamlingen, men også til forløbet af interviewet og skaber en naturlig samtale, frem for et klinisk forhør.

Syvende punkt omhandler hvorledes et interview har et eller flere temaer, som gør at det hverken er for ustruktureret, men heller ikke uden rammer for forløbet (Kvale, Brinkmann 2009). Dette følger af det ovenstående, om hvordan en interviewguide skaber struktur, men at der samtidig har været anledning til yderligere spørgsmål baseret på interviewpersonens svar.

Ottende punkt beskriver hvordan nogle svar, som en interviewperson giver, kan være flertydige og måske være i konflikt med dennes livsverden (Kvale, Brinkmann 2009). Dette kan modvirkes ved eksempelvis at stille flere spørgsmål, omhandlende det samme emne, for at undersøge om der gives forskellige svar.

Det kan også antages, at være flertydigt, hvis interviewpersonen udtaler, at det er tilladt i en afhøring at lyve for at få en tilståelse, men at dette faktisk ikke er lovligt. Derved vil der forekomme uoverensstemmelse mellem hvordan det faktisk er i personens livsverden og hvordan denne selv opfatter sine rettigheder.

Niende punkt er hvordan den nye information, interviewpersonen måske får under interviewet, kan bidrage til at denne ændrer sin opfattelser undervejs, på baggrund af den nye indsigt (Kvale, Brinkmann 2009). Dette er ikke forekommet i dette speciale, men det kan tilknyttes til ovenstående eksempel, hvor en interviewperson finder ud af, at nogle rettigheder er anderledes end først antaget og derved ændrer sin beskrivelse herefter.

Tiende punkt fokuserer på hvordan forskel i interviewere kan påvirke de udsagn der gives og resulterer i forskellige svar, da forskellige interviewere har hver deres respektive viden, samt sensitivitet over for temaet og emnet for interviewet (Kvale, Brinkmann 2009). Dette kan afhjælpes ved at en bestemt interviewere foretager alle interviews, ligesom det er gjort i denne undersøgelse.

Ellevte punkt beskriver hvordan den information der indsamles, sker på baggrund af det samspil der er i et interview mellem interviewpersonen og interviewereren (Kvale, Brinkmann 2009). Dette ses især når der stilles spørgsmål der ikke følger interviewguiden, da dette bidrager til samtaleforløbet, stemning og natur.

Slutteligt omhandler tolvte punkt, hvordan det kvalitative interview kan fremstå som en berigende oplevelse for den interviewede (Kvale, Brinkmann 2009). Et interview giver anledning til at interviewpersonen skal overveje sin egen opfattelse og holdning til et eller flere emner, som denne måske ikke har tænkt over før, eller som blot følger af det daglige liv uden nærmere tanke.

6.3. Interviewguide

I dette afsnit vil interviewspørgsmålene blive gennemgået, herunder valget af dem, samt hvad formålet med spørgsmålet er. Svarene på spørgsmålene og hvem der har besvaret dem, vil blive gennemgået i afsnit 7.1. *Resultater*.

Udover disse spørgsmål, er der også stillet supplerende spørgsmål baseret på interviewpersonens svar, men nedenstående spørgsmål er planlagt på forhånd som en del af interviewguiden. Transskriptionerne, med alle interviewspørgsmål, følger i afsnit 12. "Bilag 1". Grunden til at Thomas Roer har fået andre spørgsmål end de andre, er hans uddannelsesmæssige baggrund og arbejdsopgaver, idet han underviser og arbejder mere teoretisk med afhøringsmetoder og teknik, mens de tre andre respondenter arbejder med afhøringer og metoderne i praksis, hvorfor det var nødvendigt med forskellige interviewguides.

6.3.1. Spørgsmål til Damborg Nielsen, Nielsen & Thomson

Hvad er din uddannelsesmæssige baggrund?

Dette spørgsmål danner grundlag for interviewpersonernes viden, og svarene kan ydermere bruges til at sammenligne deres baggrunde.

Hvordan foregår en afhøring?

Det antages, at ikke to afhøringer er 100 procent ens, og at hver enkelte person har forskellige vinkler og perspektiver på en afhøring. Interviewpersonernes beskrivelse af en afhøring påviser disse forskelle eller ligheder.

Er der forskel på hvem der afhøres og hvilke teknikker der i så fald bruges?

Dette bruges til enten at klarlægge interviewpersonernes kendskab til afhøring, og hvordan der skelnes mellem forskellige teknikker, eller til fastlæggelse af brug af en enkelt metode.

Har det nogen betydning hvornår i processen en afhøring sker?

Dette spørgsmål omhandler interviewpersonernes vurdering af vigtigheden af tidspunkt for en afhøring, og hvilken betydning det kan have, om det er i begyndelsen eller slutningen af efterforskningen.

Hvor meget teori, fra din uddannelse, antager du, at du bruger i dit arbejde i dag?

Dette spørgsmål skal danne overblik over interviewpersonens egen vurdering af brugbarheden af deres tillærte teori inden for afhøring.

Hvor hårdt må politiet gå til folk som skal afhøres?

Dette spørgsmål fokuserer på interviewpersonernes kendskab til afhøringens juridiske perspektiv, men også hvordan den enkelte selv forholder sig i en afhøring.

Ved du noget om det nyeste inden for teori om afhøring?

Svaret på dette spørgsmål klarlægger interviewpersonens videre læring, og om denne interesserer sig for udviklingen i afhøringsmetoder.

Hvad forudser du, at der kommer til at ske inden for afhøringsteknikker i fremtiden?

Dette er for at få en subjektiv vurdering fra den enkelte interviewperson om hvordan denne anskuer fremtiden inden for afhøring. Dette kan antages at udlede anderledes svar, alt efter hvilken baggrund personen har.

Hvad ville du ønske de nuværende politistuderende lærer, som du ikke lærte under din uddannelse?

Svaret på dette kan igen fortælle noget om interviewpersonens perspektiv på afhøringsteknikkens udvikling, og om denne er positiv eller negativ.

Hvorfra stammer dit kendskab til afhøring?

Dette spørgsmål giver information om interviewpersonens baggrund, og hvordan denne har tillært sig sin viden.

Hvilke afhøringsstyper findes der?

Dette spørgsmål er både for informationens skyld, men også for at belyse interviewpersonens kendskab til afhøring teoretisk.

Hvilke evner, inden for afhøring, har du tillært dig gennem arbejds erfaring og ikke gennem din teoretiske uddannelse?

Afhøringsmetoder og teknikker er meget teoretiske, men selve afhøringen foregår praktisk. Dette spørgsmål belyser det som angiveligt ikke kan tillæres gennem teori, men i praksis.

Der er teori som antyder, at der under afhøring er for stor fokus på en tilståelse. Er dette også din opfattelse?

Dette spørgsmål omhandler de forskelle der er i formålet med førnævnte afhøringsmetoder, og hvordan den enkelte ser denne problemstilling.

Har forhørsteknikkerne ændret sig gennem tiden?

Dette spørgsmål danner et historisk perspektiv på afhøringsmetoder.

6.3.2. Spørgsmål til Thomas Skou Roer

Hvad er dit job på politiskolen?

Dette er baggrundsviden om interviewpersonen, både for at få en ide om personens vidensgrundlag, men også relevans i et interview.

Hvad undervises politistuderende i, i forhold til afhøringsteknik og metode?

Dette er et informativt spørgsmål om hvilke afhøringsmetoder politistuderende i Danmark uddannes i, og det bidrager ydermere med et perspektiv på sammenhæng mellem uddannelse og praksis.

Kan du beskrive SAKA-modellen?

Det har ikke været muligt at få fremsendt materiale om denne model, og da definitionen af denne er relevant i fællesskab med de andre modeller, kan interviewpersonens beskrivelse af denne teknik danne en overordnet forståelse.

Hvornår blev det en del af politiuddannelsen at få undervisning i afhørings teknik?

Dette svar kan bruges indledningsvist til at danne et historisk perspektiv på afhøring.

Hvordan skal en ideel afhøring foregå efter teorien?

Interviewpersonens beskrivelse af en afhøring påviser antagelsen om, at ikke to afhøringer er 100 procent ens.

Hvor hårdt må politiet gå til dem som skal afhøres?

Her forholder interviewpersonen sig til sin egen grænse for hvor langt en afhøring må gå, men der fokuseres også på kendskabet til afhøringens juridiske perspektiv.

Hvad forudser du, at der kommer til at ske inden for afhørings teknikker i fremtiden? Er der noget særligt i ligger op til at skulle undervise i?

Dette er for at få en subjektiv vurdering fra den enkelte interviewperson om, hvordan denne anskuer fremtiden inden for afhøring.

6.4. Kritik af interviews og spørgsmål

Interview af Jens Damborg Nielsen er foregået ansigt til ansigt, mens interviewene af Karsten Nielsen, Thomas Skou Roer samt Carina Thomson er foregået via telefon. Dette skyldes mulighederne for interviews og vigtigheden af disse, men det betyder også, at der er inkonsistens i de foretagne interviews.

Ydermere kan der forekomme mangler i et telefonisk interview, da det ikke er muligt at aflæse en persons kropssprog, eller ansigtsudtryk når denne stilles spørgsmål, men dette er forsøgt afhjulpet ved at stille uddybende spørgsmål på baggrund af interviewpersonens svar, og få svaret konkretiseret så meget som muligt.

Det bør også noteres, at nogle spørgsmål fra interviewers side har været ledende såsom "du må gå lidt hårdere til dem når de ikke er sigtede endnu ik?". Dette kan påvirke interviewet negativt, da den interviewede herefter måske blot svarer det som denne tror, interviewerens ønsker.

I forhold til de formulerede spørgsmål i interviewguiden er det bagefter blevet tydeligt, at ikke nok spørgsmål er formuleret i sammenhæng med de foregående teoriansnit og disse modeller herunder. Dette skyldes mangel på en klar linje ved foretagelsen af interviews, hovedsageligt på baggrund af skred i tidsfrist efter afslag på aktindsigt. Dette har den effekt, at interviews ikke følger det teoretiske aspekt, og at det har været svært at sammenholde interviews og teori.

Det skal ydermere tilføjes, at den ene interviewperson, Jens Damborg Nielsen, har en familiær relation til den ene forfatter af dette speciale.

6.5. Kritik vedrørende brug af bøger

Bogen af Hans Jørgen Bonnichsen er en blanding mellem en erindrings-, debat-, og lærebogsgenre. Den er skrevet på baggrund af kollegers og forfatterens egne oplevelser fra 41 års praksis ved politiet. Det samme gør sig også gældende for den anden bog af Tom Christensen, som bygger på hans egne fortæller om sin 29-årige karriere på Rejseholdet, samt kollegers oplevelser med de samme sager som forfatteren. Dermed er der ikke tale om et direkte interview, mellem forfatteren og undertegnede. Der er tale om andenhåndsviden, som vil blive brugt til senere analyse i dette speciale.

Denne fremgangsmåde er valgt på baggrund af manglende mulighed for interviews med den pågældende forfatter, men vigtigheden af dennes viden inden for afhøringsområdet er så essentiel, at dennes viden blev fremskaffet på anden måde og derfor via bogens indhold. Problemet er forsøgt afhjulpet ved brug af uddrag fra samme interviewguide, som ved de personlige interviews, og dermed finde svarene på de vigtigste spørgsmål i forhold til specialets sigte.

Slutteligt skal det tilføjes, at bøgerne er skrevet for at sælge. Derved menes det, at om end det kan være sandt det, der står skrevet i bøgerne, så sælger sensationer flere bøger end kedelige historier uden indhold. Det kan altså være overdrevne fortællinger fra forfatterens side, hvor der er pyntet på historierne for at gøre bogen mere interessant og salgbar. Dette er vi klar over, og har taget med i betragtning i vores analyse af bogens indhold.

7. Undersøgelsen

7.1. Resultater

7.1.1. Jens Damborg Nielsen

På nuværende tidspunkt er han ansat som specialkonsulent ved Rigspolitiet, hvor han har været i 8 år. Før dette var han ansat i 33 år ved Rigspolitiets Rejsehold og rejste rundt i hele Danmark og løste alle slags kriminelle sager - dog var han primært inden for drabssager. Før tiden med Rejseholdet arbejdede han som efterforsker med bedragerisager. Han har derfor stor praktisk erfaring med afhøringer, og har gennem tiden afprøvet mange forskellige slags afhørings typer, og han har stor erfaring med den kognitive afhøring.

De forskellige spørgsmål, som der besvares af Jens Damborg Nielsen, sker på baggrund af hans erfaringer både fra Rejseholdet, Rigspolitiet og fra sin tid som efterforsker ved det almindelig politi.

Interviewet starter med, at Damborg Nielsen forklarer, hvor vigtigt det er for afhøreren at få skabt et godt forhold - et tillidsbånd - mellem afhøreren og den afhørte. Det er uanset hvem der skal afhøres; om det er en mistænkt, et vidne eller en forurettet. Han gør også meget ud af at klarlægge, at det er vigtigt, at man som afhører udviser empati, men han fremhæver tydeligt, at det er ekstremt vigtigt at der skelne mellem empati og sympati, idet at man kan og må udvise empati overfor den afhørte. Han mener ikke, at man skal sympatisere med vedkommende, og den kriminelle gerning de er mistænkt for at have gjort.

Han kommer også ind på, hvor stor betydning det har, hvornår i processen afhøringen sker, og det vigtigste er, at jo før en afhøring sker - jo bedre. Dog må det aldrig ske før afhøreren har alle fakta klar. Afhøreren skal kende alle svarene på forhånd, og skal virke velforberedt, ellers kan han ikke styre og lede afhøringen og den frie forklaring.

Interviewpersonen beskriver, hvordan den teoretiske uddannelse på politiskolen og den praktiske erfaring gennem hans arbejdskarriere begge har bidraget positivt til hans store viden inden for afhøringsområdet. Der blev spurgt ind til hvor hårdt politiet må gå til den

afhørte, og om det er tilladt for dansk politi, at agere "good cop/bad cop", ligesom det kan ses på film - særligt amerikanske film - hvilket ikke er tilladt i Danmark. Han indrømmer, at man førhen godt kunne være lidt hårdhændet med afhøringerne, men aldrig noget med at bruge vold eller lignende. Han mener, at man derimod i dag er meget fair over for de afhørte og lader dem forklare sig fuldt ud og gentagne gange, indtil man har detaljerne helt på plads. Derudover skal afhøringen altid foregå i overensstemmelse med retsplejelovens regler.

Vedrørende spørgsmålet om der på forhånd inden afhøringen er for stor fokus på at få en tilståelse, svarede Jens Damborg Nielsen, at i forsøget på at presse en tilståelse frem, er det man får ud heraf intet værd. En god forsvarer vil kunne pille tilståelsen fra hinanden til enhver tid. En god afhøring er 360 grader, fordi afhøringen også tager det med som egentlig er til gunst for den sigtede og ikke blot det som beviser hans skyld.

Han blev spurgt om, hvad han forudser som det nyeste inden for afhøringsområdet, hvortil han svarede, at det bliver mere med den kognitive metode og særlig meget mere med lydoptag af afhøringer.

7.1.2. Karsten Nielsen

Nielsen er efterforsker ved Syd- og Sønderjyllands Politi inden for børnesager. Han startede som færdselsbetjent og kom efterfølgende til efterforskningsafdelingen; først vedrørende rocker- og bandekriminalitet - primært narkokriminalitet -, og efterfølgende nu som efterforsker i mindre sædelighedssager og mindre børnesager. Derudover underviser han internt politifolk fra Syd- og Sønderjyllands politi som en del af deres efteruddannelse i afhøringsteknik. Derfor har han oplevet mange forskellige måder for afhøringer, lige fra en patruljeafhøring i en færdselssag, og til videoafhøringer af børn i sædelighedssager, hvorfor han har stor praktisk erfaring med de forskellige afhøringstyper der findes inden for dansk politi.

Spørgsmålene besvares på baggrund af interviewpersonens baggrund i politiet og som underviser indenfor afhøringsteknikker. Derudover er Syd- og Sønderjyllands politi en del af en forsøgsordning, hvor de har fået tilladelse til at lydoptage alle afhøringer, og

efterfølgende skrive et referat af afhøringen, uden at vedlægge lydfilen som sagsmateriale.

Interviewet starter med at Karsten Nielsen beskrev en afhøringsproces, som kan have rigtig mange variationer afhængigt af omstændighederne. Man kan både have den planlagte afhøring og den spontane, hvor man ligesom bliver kastet ud i det, hvilket patruljefolkene ofte oplever, men når man sidder i efterforskningen, har man ofte en planlagt afhøring, som kan forberedes og sætte rammerne for. Derudover er der stor forskel på om der skal afhøre en mistænkt – en der skal sigtes for noget – eller om det er en forurettet, eller et vidne. Der er forskellige måder at gribe det an på, og de forskellige typer afhørte har forskellige rettigheder, som man skal være opmærksom på.

Han beskriver ydermere SAKA-modellen, og at formålet med denne afhøringsmodel er, at det er ligemeget om et vidne eller en gerningsmand afhøres. Hele ideen med afhøringen er, at man gerne skulle få så meget information som muligt ud af den. Det er en informationssøgende tilgang som man har.

Formålet er ikke nødvendigvis at søge at få en tilståelse, men der er mere tale om en informationssøgning, sådan at man kan få belyst sagen mest muligt, hvorefter det er op til retten at afgøre sagen. Men essensen ved brugen af SAKA-modellen er, at den afhørte får lov til at give sin frie forklaring eller deres opfattelse af det hændte. Dette er der lavet nogle undersøgelser på, og det giver langt mere brugbar information til en afhøring, end hvis man sidder og direkte udspørger dem, fordi der kan ligge nogle fejlkilder i at udspørge dem direkte. Det kunne være, at man kun tager udgangspunkt i det hændelsesforløb, som politibetjenten tror der er sket. Hvis man tror, at den røde bil har kørt hurtigt ned ad gaden, da er det måske kun det man søger at få belyst og får ikke belyst det som måske kunne være en anden omstændighed, fordi den afhørte bliver låst i sin forklaring, og kun svarer på det de bliver spurgt om.

Derfor prioriteres der i SAKA-modellen den frie forklaring ret højt. Ifølge Karsten Nielsen, er det den bedste måde man kan bygge en afhøring op på, og bonus pater-afhøringen skulle gerne se sådan ud ved alle politikredse. Derudover kommer Karsten Nielsen ind på, at når der er tale om længere afhøringer, da optages disse gerne på en diktafon, hvorefter der først laves et referat af afhøringen efterfølgende, og ikke imens afhøringen

foregår. Dette frigiver en hel del ved at efterforskeren ikke skal sidde og notere, mens der forklares, fordi man går glip af rigtig meget info, når man sidder og skriver ned. Det er muligt at være mere opmærksom på flere aspekter, når hele afhøringen lydoptages, idet man blandt andet kan aflæse den afhørtes reaktioner på spørgsmålene, hvilket måske ikke er muligt når man samtidig nedskriver afhøringen.

I forbindelse med spørgsmålet om afhørings teknikken har ændret sig gennem tiden, svarer Karsten Nielsen, at det har ændret sig en del, idet at politifolk og efterforsker gør sig nogle flere tanker om, hvad det er man vil med afhøringen, og hvordan man opnår det. Førhen var man bare mere ude og spørge, og så fik man i øst og vest, og så fik man til sidst en forklaring, og så var det sådan det var hvorimod man nu ser afhøringen mere som et vigtigt redskab man kan benytte i retssagen.

Der er stor forskel på hvem det er der afhøres. Er der tale om en mistænkt, en sigtet, et villigt vidne eller en forurettet. Ved et villigt vidne går afhøringen ud på, at der er tale om en person, som gerne vil afgive en forklaring, og hvor man kan forvente en stor grad af sandhed i deres forklaring, hvorimod når man har med en mistænkt eller en sigtet at gøre kan deres agenda være en anden end blot at belyse sagen, fordi deres forklaring mange gange går ud på at skabe sig et alibi, og så tvivl om politiets beviser. Der er forskelle i hvad man kan forvente af personen der afgiver forklaring.

Vedrørende spørgsmålet om der er for stor fokus på en tilståelse under afhøringen svarede Karsten Nielsen, at når man afhører en som er sigtet for noget, vil man gerne have at de tilstår, men når politiet sigter nogen, er det fordi at man er ret sikker på, at de har gjort det, ellers ville man afhøre dem uden en sigtelse. Derfor er en tilståelse klart at foretrække, fordi det understøtter ens sag, men vi vil ikke tvinge folk til at sige noget de ikke vil. Man vil også hellere have en halv tilståelse, som sigtede vedstår – end at gennemtvinge en hel tilståelse frem, som enhver forsvarer efterfølgende kan skyde igennem i retten. En tilståelse er ikke det vigtigste slutmål, det er informationssøgningen som man får via afhøringen, yderligere kommer Karsten også ind på tillidsforholdet mellem afhører og afhørte, som værende det vigtigste undervejs i afhøringen, samtidig med at det er vigtigt at vise empati og ikke sympati for den pågældende.

Karsten Niensens vurdering af hvad der er det nyeste indenfor afhøringsteknik lyder på, at SAKA-modellen først og fremmest skal implementeres mere i alle landets politikredse, samt kommer det til at fylde mere, at man skal optage afhøringer, og disse skal gerne komme til at blive et væsentlig bilag i straffesagen. Både lyd og video kommer til at blive brugt mere, men en af grundene til at det ikke allerede bruges meget oftere er, at lovgivningen ikke er fulgt med endnu, hvilket gerne bør komme i nærmeste fremtid, se mere om dette i afsnit 10 *Perspektivering*.

7.1.3. Carina Thomson

Carina Thomson er efterforsker ved Syd- og Sønderjyllands politi inden for personfarlig kriminalitet. Inden for politiet har hun arbejdet i 27 år som efterforsker, og den seneste tid inden for personfarlig kriminalitet, som eksempelvis drab, voldssager eller voldtægt. Derudover har hun de seneste få år undervist interne politifolk fra Syd- og Sønderjyllands politi, som en del af deres efteruddannelse i afhøringsteknik. Derfor besidder hun en stor erfaring om den teoretiske udvikling inden for afhøringsteknik, og er opdateret på den nyeste viden omkring den kognitive metode.

Interviewet begyndte med en beskrivelse af hvordan en afhøring foregår. Det afhænger meget af, hvilken slags afhøring der er tale om, det vil sige, om det er et vidne, en forurettet, en sigtet eller om det er et barn; hver har de deres forskellige tilgange. Det som er generelt for dem alle sammen er, at politiet har nogle formelle regler som for eksempel lovgivningen der skal efterleves. Såfremt den afhørte er en som er medspiller, og derfor er interesseret i at afgive forklaring til politiet, kan vi bruge de kognitive principper med fri forklaring, hvilket dog er lidt mere uanvendeligt, såfremt man har med en sigtet at gøre som ikke har lyst til at afgive forklaring til politiet. I så fald er det tilladt at være en smule mere konfrontatorisk og spørge mere direkte ind til hændelsesforløbet. Men med den frie forklaring lader man den afhørte selv styre forklaringen. Dette er den nye måde at gøre det på, mens det førhen var mere; spørgsmål, svar, spørgsmål, svar. Med den nye metode opstiller afhøreren mere en ramme for, hvad det er man gerne vil høre, og derefter lader man den afhørte udfylde rammen med sin egen frie forklaring.

Carina Thomson forklarede hvad det særlige og specielle ved den nye afhøringsform er, og hvilke fordele og ulemper der er opstået ved brugen af lydoptagelse ved afhøringer. Først og fremmest er det en afhøringsform som er langt mere tidskrævende og omstændig, end noget vi nogensinde har gjort før, blandt andet fordi den stiller store krav til ens egen struktur og til ens egen måde at referere tingene på. Den gammeldags teknik, hvor man sad bag pc-skærmen og stillede spørgsmål, og skrev ned, og stillede spørgsmål og skrev ned. Da er man næsten færdig med rapporten, når afhøringen er slut. Sådan er det langt fra med den nye afhøringsform, fordi der enten afhøres i stikordsform eller til diktafon, hvorefter der er et kæmpe stort skrivearbejde efter endt afhøring. Herefter skal lydfilen refereres eller transskriberes, hvorfor det tidsmæssigt er en tung post med lydoptagelse af afhøringer, men resultatet bliver også så meget bedre, når afhøreren blot skal koncentrere sig om at indhente den nødvendige informationsmængde og ikke også skal nedskrive til rapporten.

Noget af det som også i dette interview bliver fremhævet som særlig vigtigt i forbindelse med afhøringer, er tillidsforholdet mellem afhører og afhørte. Der skal helst være en god kemi med den, der skal afhøres, og et trygt miljø. Plus det er vigtigt, at man får stillet rammerne klart op for hvad er det jeg gerne vil høre med denne afhøring. Det går igen det aspekt med at udvise empati over for den afhørte, uanset om det er den mistænkte, vidner eller forurettet og vise dem forståelse for situationen og ikke stille fordømmende spørgsmål.

Interviewpersonen forsøgte at sige noget generelt omkring betydningen af, hvornår i processen at en afhøring finder sted, og generelt kan det siges, at jo hurtigere der sker en afhøring, både af forurettede, vidner og sigtede, efter en hændelse – jo bedre, fordi påvirkningsfaktorerne er mindre, og hukommelsen er meget bedre så tidligt som muligt efter hændelsen. Men det afhænger særdeles meget af sagstypen, og hvilket miljø den afhørte tilhører, nogle personer kan tydeligt huske langt tilbage i tid, mens andre har svært ved at skelne dagene fra hinanden og derfor har større tendens til at blande tingene sammen.

Ved besvarelsen af spørgsmålet om hvor hårdt politiet må gå til den afhørte svarede Thomson, at det er meget forskelligt for hver afhører, men jeg synes ikke at det er politiets opgave at gå hårdt til folk på den måde, at man bliver krasbørstig. Dog synes jeg, at det er politiets opgave at gå hårdt til folk ved at konfrontere dem med ting, som ikke passer ind

i den forklaring de har givet, for eksempel er der en anden som har en anden forklaring, der hænger bedre sammen. Efter denne konfrontation får den pågældende lov til, frit igen, at forklare sig yderligere. Jeg tror ikke, at der kommer noget godt ud af at blive krasbørstig over for den afhørte, det tror jeg ikke at man får et bedre resultat af.

Implementeringen af SAKA-modellen og dens nye afhøringsform i alle politikredse i Danmark, forudsiger Thomson til at blive det som kommer til at ske i den nærmeste fremtid i dansk politi.

7.1.4. Thomas Skou Roer

Thomas Skou Roer udvikler og afholder uddannelser inden for efterforskningsområdet. Han underviser primært i metodedelen, efterforskningsmetode og efterforskningstanke, samt undervisning i læren om afhøring af mistænkte. Derfor har han den helt store teoretiske viden omkring afhøringsmetoder og deres udvikling gennem politiets historie.

Interviewet startede med en forklaring af, hvad politistuderende undervises i forhold til afhøringsteknik og metode. Hertil svarede Roer, at først og fremmest gennemgås hele den historiske og lovmæssige baggrund for, hvorfor man gør som man gør i dansk politi, hvilket vil sige, at de får en viden om de vidnepsykologiske aspekter, og om de forskellige afhøringsformer, der eksisterer uden om i verden for eksempel REID-teknikken samt de forskellige metoder, der baseres på kognitive principper, hvortil SAKA-modellen hidføres.

Til spørgsmålet omkring hvornår afhøringsteknik blev en del af politiuddannelsen, svarede han, at der altid har været noget afhøringsteknik inden for politiuddannelsen, men det er meget forskellig, hvad det er der er blevet undervist i og hvordan det er blevet undervist. De kognitive principper blev som sådan indført i Danmark i 2000'erne, og var der hvor man for alvor begyndte at ramme noget uddannelse inden for dette. Dog var det ikke på det tidspunkt en del af politiuddannelsen, men var primært en del af betjentenes videreuddannelse. Dette er dog ændret sådan, at afhøringsteknik og SAKA-modellen undervises der i på politiets grunduddannelse.

Ved besvarelsen af hvordan den ideelle afhøring bør foregå efter teorien svarede interviewpersonen i stil med de andre interviewpersoner, at det kommer an på, hvilken afhøringsstype man er ude i; hvorvidt det er en afhøring af et "villigt vidne", fordi der er forskellige elementer til de forskellige typer. Udgangspunktet er dog, at man starter allerede inden ens afhøring er gået i gang med det der kaldes for "forberedelsesfasen", hvilket vil sige, at man får styr på sit sagsmateriale, og hvilke hypoteser der er på spil, samt hvad det er der skal klarlægges eller nærmere forklares af afhørte, altså hvilket afhøringsstemaer der ønskes at få afdækket. Dette er alt sammen noget som foregår inden man overhovedet går i gang med selve afhøringen. Dernæst følger det som kaldes for kontaktetableringen, og her kommer interviewpersonen ind på det samme som de andre interviewpersoner, hvor vigtigt det er at få skabt den professionelle tillid mellem afhøreren og afhørte, for at få al den information ud af dem som vi gerne vil have.

Derudover er der formaliteter som skal overholdes, for eksempel, hvis det er en sigtet, skal denne have læst sine rettigheder og pligter, mens dette ikke er tilfældet for vidner. Man starter med at få noget data fra afhørte, som anvendes til at lave en mental tilbageføring af den pågældende, og derpå føre ham tilbage til der hvor man synes, at det er interessant at vide noget om det som er foregået.

Via denne tilbageføring bedes om en fri forklaring, hvor der forklares om alle de ting, der måtte være sket, der kan være nogle delemner, som giver lyst til, at der skal vides noget mere, hvorfor der laves en ny mental tilbageføring, og en ny fri forklaring, og sådan kører det i en form for pendul indtil man har fået al relevant information om hændelsesforløbet. Såfremt man når til et tidspunkt, hvor afhørte ikke længere selv fortæller mere, men der stadig mangler nogle ting, som skal frem for opklaringens skyld, da går man ind i en form for evalueringsfase, hvor man går ind og for eksempel siger "*du sagde først at det var en rød bil nu siger du en grøn bil, prøv at fortælle lidt mere om det*".

Efterfølgende lukkes på et tidspunkt ned for afhøringen, og enten har man fået det ud af det som man ville og må så skrive en rapport, hvis ikke man har gjort det løbende, og hvis ikke man har fået al den information som man har brug for, laves der aftaler om eventuelle genafhøringer eller lignende, hvorefter afhøringen er slut.

7.1.5. Hans Jørgen Bonnichsen

I løbet af sine 41 år ved politiet, heraf 20 år ved Rejseholdet og 9 år i PET, har han afhørt vidner og sigtede i alle typer sager; fra tyveri og valutasvindler over drab og sexovergreb på børn, til terrorismetænkte som den danske fange på Guantánamo.

Forfatteren kommer ind på, at det er en kendsgerning efter hans opfattelse, at der i dansk regi ikke er sket den store udvikling siden 1500-tallet, hverken af afhøringsmetoderne, dokumentationen af politiafhøringerne eller formålet med afhøringen (Bonnichsen 2012). Han kommer ind på, *“at formålet med afhøringen stadig primært er at få en mulig mistænkt til at indrømme sin ugerning og at få dette dokumenteret så omhyggeligt som muligt i retsbøger og politirapporter. Politiet, domstolene og forskningen afskærer sig derfor fra en række vurderings- og udviklingsmuligheder ved i princippet at fastholde et dokumentationssystem, der har været gældende siden middelalderen”* (Bonnichsen 2012).

Der redegøres for i bogen, hvor vigtigt det er for at få et godt interview og en god afhøring med det menneskelige ansigt og evnen til at se mennesket i ondskaben (Bonnichsen 2012). Som nævnt mange gange i interviewene, nævnes tillige i denne bog tillidsforholdet mellem afhører og afhørte, og faktoren omkring at udvise empati, men ikke sympati.

Forfatteren berører forholdet omkring, at der findes en nærmest arketypisk forestilling om, at den eneste vej til at opnå en succesfuld afhøring, er at få gerningsmanden til at tilstå og hvilke metoder og teknikker der findes i denne retning, men hvordan vi i dansk politi er gået væk fra denne forestilling, og i stedet mere går efter en jagt på sandheden – en informationssøgning- og metode.

Forfatteren kommer endvidere ind på, at *dansk politi befinder sig i disse år i et vadede mellem en traditionel politiuddannelse og en professionsbacheloruddannelse, hvor der eksisterer en mulighed for at standardisere og professionalisere undervisningen i afhøringsmetoder og for at få sat gang i forskningen inden for dette område* (Bonnichsen 2012).

Det fastslås også i denne bog, at det kognitive interview er vejen frem i det danske politi, og henviser til, at det at afhøre og samtidig skrive rapporten påvirker afhøringen negativt, hvorfor den optimale løsning bør være at optage alle afhøringer på bånd.

Han mener endvidere, at noget af det nyeste inden for afhøringsområdet er noget mere fast regelsæt om en mere moderne dokumentationsform ved afhøringer blandt andet ved brug af både lyd- og billedoptagelse af afhøringen (Bonnichsen 2012), hvilket skal gælde for alle afhørings typer og ikke kun som på nuværende tidspunkt, ved sager med børn, hvor disse enten er vidner eller forurettede.

7.1.6. Tom Christensen

Tom Christensen beskrives af mange som værende landets bedste og mest erfarne afhørere. Han har været en del af Rejseholdet i 29 år og giver et indblik i det tillidsforhold, som opstår mellem afhører og den mistænkte. Bogen tager udgangspunkt i flere store mediedækket kriminalsager, hvorpå Tom Christensen har været afhøreren, og nogle hvortil han særligt er blevet tilkaldt for at hjælpe med at bryde igennem til den afhørte. Forfatteren beskriver, hvordan han gennem sine 29 år på Rejseholdet har oplevet, at godt 40 drabsmænd har tilstået deres ugerninger over for ham, og de erfaringer han har gjort sig, den indsigt han har fået i, hvorfor forbrydere gør, hvad de gør og hvordan dette afslører meget om det at være menneske sådan generelt.

Han fortæller blandt andet at han har opdaget, at *der i os alle er nogle grundlæggende psykologiske mekanismer, som betyder, at vi hver som en – også drabsmænd – inderst inde er bange for at være alene, bange for ensomheden. Vi vil gerne ses. Vi har brug for, at nogen lytter til os. Derfor tilstår drabsmænd* (Christensen 2011).

Ved spørgsmålet om det har nogen betydning, hvornår i en proces at en afhøring sker, fortæller forfatteren, *"at det er et problem i en efterforskning, hvis man anholder en potentiel gerningsmand "for tidligt", altså uden at have en ordentlig sag. På Rejseholdet gjorde vi altid et stort nummer ud af først at anholde, når vi var bombesikre på, at vi havde nok til en varetægtsfængsling – af hensyn til den anholdte og til efterforskningen"* (Christensen 2011).

Det understreges, som så mange gange tidligere, at ligeledes denne forfatter ikke har sympati med diverse drabsmænd og andre gerningsmænd, dog modificeres dette, idet han udtaler, at *"det blev hans oplevelse, at der i næsten alle mennesker, selv i de værste forbrydere, som har begået uhyrligheder og skabt så megen fortvivlelse og destruktion,*

gemmer sig noget godt... (...) eller noget menneskeligt" (Christensen 2011). Dette må dog anses som værende en smule sympati med gerningspersonen, set i forhold til de andre interviewpersoners udtalelser.

7.2. Analyse

7.2.1. Sammenligning af afhøringsmetoder

I dette afsnit vil ovenstående afhøringsmetoder vil blive sammenlignet, for at se hvor de eventuelt er lig hinanden eller adskiller sig. SAKA-modellen vil dog ikke være en del af denne analyse, da der ikke foreligger materiale nok til at analysere på og det som er tilgængeligt, tilhører hovedsageligt de kognitive principper, som er en del af teoriafsnittet i forvejen.

Først og fremmest er alle modeller inddelt i faser eller trin. De kognitive principper består af ti faser, PEACE-modellen i fem og slutteligt er REID-teknikken inddelt i ni trin. De er altså alle opdelt for at følge forløbet, der er i en afhøring, og for bedst muligt at tilpasse sig situationerne, for at opnå enten den størst mulige viden, eller for at finde frem til sandheden.

De kognitive principper, som bruges i Danmark, og PEACE-modellen, som bruges i England, er meget lig hinanden. De fem faser i PEACE kan mere eller mindre findes direkte i de ti faser, der forekommer i den kognitive afhøring med undtagelse af et punkt.

For at danne overblik over lighederne mellem disse to modeller, er de respektive faser indsat i en tabel nedenfor, med den tilsvarende fase i modsatte kolonne.

Kognitiv afhøring	PEACE-modellen
Forberedelse	Planning and Preparation
Kontaktetablering	

Introduktion	Engaging
Mental rekonstruktion	Account
Fri forklaring	
Vurdering af fri forklaring	
Ny fri forklaring	
Opsummering	
Afslutning	Closure
Evaluering	Evaluation

Som det ses i ovenstående tabel, adskiller disse metoder sig, indholdsmæssigt, ved fase 6 og 7 i de kognitive principper, hvor efterforskeren vil tage tid til at vurdere afhøringens forløb indtil denne fase, og derved beslutte om der er emner der mangler uddybelse som giver anledning til ny fri forklaring. Dette er ikke en del af PEACE-modellen, hvorfor dette felt er markeret med gråt.

Udover dette, adskiller de to modeller sig også ved, at de kognitive principper har fokus på at være til brug i afhøringer, hvor der ved brug af PEACE-modellen ikke må bruges ordet afhøring, men derimod "investigative interviewing" for at påvise at formålet her er at finde frem til informationer og ikke en tilståelse som det antydes ved ordet "afhøring".

I den kognitive afhøring er der i fase otte, sammen med opsummeringen, også anledning til at efterforskeren stiller konfronterende spørgsmål til den afhørte om eventuelle uoverensstemmelser mellem forklaring og beviser. Dette forekommer ikke i PEACE-modellen, da den igen blot søger at afdække så meget viden som muligt.

REID-teknikken adskiller sig meget fra de ovenstående metoder. Denne afhøringsform bruges i USA, og forskellen kan derfor antages, at foreligge i at det er en anden jurisdiktion end Danmark og England. Disse lande har givetvis deres egen respektive lovgivning, men

begge lande er samtidig underlagt Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Det er USA ikke.

REID-teknikken fremstår, især i modsætning til de to andre metoder, mere autoritær med fokus på, at det er en afhøring, hvor det at finde frem til sandheden er formålet. Der kan stilles spørgsmål af undertrykkende karakter såsom "*vil du ikke hellere fortælle sandheden så du kan komme hjem til din familie?*". Dette må der ikke gøres brug af i danske afhøringer, under de kognitive principper, ligesom der heller ikke må stilles ledende spørgsmål.

REID-teknikken har dog også lighed med både PEACE-modellen og den kognitive afhøring.

Teknikken er inddelt i et interview og derefter en afhøring, hvis efterforskeren mener, at den afhørte ikke har fortalt sandheden. Under interviewet anbefales det, at afhøreren tager notater for at opfange mest muligt information, hvorimod det modsatte anbefales under afhøringen. Sidstnævnte er lig de kognitive principper og PEACE-modellen hvor der heller ikke noteres under den frie forklaring.

7.2.2. Sammenligning af empiri og teori

I dette afsnit vil interviewene blive sammenholdt med teori- og metodeafsnittet, for at se om der er nogen ligheder, eller om de adskiller sig væsentligt fra hinanden.

Jens Damborg Nielsen, herefter Damborg, forklarer, hvorfra hans kendskab til afhøring stammer, som eksempelvis kurser gennem hans tid på Rejseholdet, men også at han selv har undervist i de førnævnte kognitive principper, samt nogle af de amerikanske principper. Dette kan antages at være REID-teknikken, som også nævnes ovenfor, da det er den metode, der bruges til afhøring i USA.

"Tilståelse frem for alt bygger den model på" - Karsten Nielsen.

Karsten Nielsen, herefter Nielsen, påpeger også det amerikanske brug af REID-teknikken, og hvordan han mener, at denne metode fokuserer på en tilståelse frem for alt. Han fortæller også, at det er den metode, der blev brugt i sagen om den danske pædagog,

Malthe, som arbejdede i en amerikansk børnehave og blev anklaget for pædofili³. Politiet brugte REID-teknikken og løj om, at de havde fundet Malthes DNA som det er tilladt i USA, hvilket resulterede i en tilståelse fra Malthe.

Ydermere nævner Damborg, at de amerikanske principper er meget "good cop/bad cop"-opsat, hvilket ikke bruges i Danmark. "Good cop/bad cop" er også nævnt som en af Wallensteins fem tilgange, der kan være, når der skal foretages en afhøring, i afsnit 5.1.2.1. *Overordnede tilgange*.

"De amerikanske principper de går mere på den "gode og den onde", altså man er to om én afhøring, så sidder den ene og er rigtig rigtig slem og den anden er rigtig rigtig god. Det forvirrer fuldstændig den man afhører og kan bringe den pågældende ud i nogle meget meget forkerte svar" - Jens Damborg Nielsen.

Damborg mener dog, som det fremgår af ovenstående citat, at brugen af dette forvirrer den afhørte og derved giver forkerte forklaringer. Metoden bruges heller ikke i Danmark, da afhøringerne herhjemme er reguleret af Retsplejeloven, hvor der er mulighed for at have en advokat til stede, hvis det er en sigtet der er tale om. Det ses i ovenstående teori, at det er retsplejelovens kapitel 68 der omhandler afhøringer.

Carina Thomson, herefter Thomson, nævner også kort, hvordan der ikke gøres brug af REID-teknikken; "good cop/bad cop", ligesom Thomas Skou Roer, herefter Roer, påpeger det samme:

"Jamen, waterboarding og lys i lampen og good cop vs. bad cop er ikke noget man må bruge i DK i det hele taget og man kan sige måden man stiller spørgsmål på; man må jo ikke stille spørgsmål som er manipulerende eller som forudsætter noget er tilstået jævnfør Retsplejeloven § 752, og du må heller ikke forlænge en afhøring for at opnå en tilståelse. Du må heller ikke lyve eller generelt du må ikke love noget du ikke kan eller vil holde" - Thomas Skou Roer.

---

³ Malthe Thomsen blev i 2014 anmeldt for pædofili i en børnehave, af en kollega. Politiet løj under afhøringen af ham, og påstod at de havde videomateriale som bevis på denne hændelse, hvortil Malthe Thomsen mente, at det måtte være sandt, hvilket blev betragtet som en tilståelse fra politiets side. Han blev dog senere frigivet på grund af manglende beviser, og indgik forlig med delstaten New York i en erstatningssag, hvor han fik 500.000 kr. for at have siddet uretmæssigt fængslet.

Derudover pointerer Roer, som det ses ovenfor, at måden der stilles spørgsmål på i Danmark er reguleret af Retsplejelovens regler, hvormed der blandt andet ikke må stilles spørgsmål, som er manipulerende, eller som forudsætter at noget er tilstået, ligesom der heller ikke må lyves eller loves noget, som politiet ikke vil, eller kan overholde, blot for at få en tilståelse, hvilket er i henhold til afsnit 5.2. *Det juridiske perspektiv.*

Damborg bekræfter, at der ikke må stilles ledende spørgsmål, hvilket stemmer overens med ovenstående skrevet i afsnit 7.2.1. *Sammenligning af afhøringsmetoder*, om forskelle i den danske og den amerikanske afhøringsmodel.

"Det som man er gået rigtig meget over til i dag og som man også underviser om på politiskolen. Det er meget hen ad de kognitive principper, hvor man lader den afhørte forklare sig uden at afbryde for meget, fordi hvis du har siddet og lavet et afhørings tema som du gerne vil følge meget skematisk, så ødelægger du tankegangen hos den som du skal afhøre" - Jens Damborg Nielsen.

Damborg beskriver en kognitiv afhøring, som værende, hvor den afhørte kan få lov til at forklare sig uden at der afbrydes for meget, og ikke følger et skematisk tema, som det fremstår i ovenstående citat. Dette forekommer som fase fem inden for den kognitive afhørings ti faser, som fri forklaring. Han uddyber med, at efterforskeren herefter kan gå informationerne igennem igen og derefter påbegynde en strukturering, hvilket henføres til fase seks og syv, omhandlende vurdering af den frie forklaring og efterfølgende ny fri forklaring.

Dette understøttes af Nielsen, og hvordan denne frie forklaring skaber bedre resultater end direkte udspørgning, da efterforskeren i sidstnævnte metode kan være for fastlåst i den ramme han ser, frem for at lade den afhørte selv fortælle og forklare. Han uddyber, at den frie forklaring også gør det nemmere for efterforskeren at gennemskue løgne, da en skyldig person oftest vil lyve og fortælle mange detaljer og historie, som denne slutteligt ikke kan huske. Derved påpeges løggen.

"(...) man lægger op til at den som skal afhøres skal afgive sin egen fri forklaring uden at blive afbrudt og ud fra den har man nogle delområder som man får lavet nye fri

forklaringer ud fra, og så først til sidst når folk ikke længere selv kan komme med fri forklaring, må man stille lidt mere konfronterende spørgsmål" - Carina Thomson.

Thomson bekræfter ovenfor også brugen af den frie forklaring, som værktøj inden for de kognitive principper. Hun fortæller også, hvordan der efter den nye, fri forklaring, som Damborg også nævner, giver anledning til flere konfronterende spørgsmål, enten på grund af uoverensstemmelse eller mangler.

Disse efterfølgende spørgsmål i en afhøring nævnes også af Roer, og hvordan disse kan bruges til at udfordre den afhørtes forklaring, og konfronteres med det sagte, hvilket er helt i tråd med de kognitive princippers formål.

Der bruges også meget tid på at danne tillidsbånd med den afhørte, da der herigennem kan åbnes for en afhøring af en som ellers ikke har udtalt sig. Dette tillidsbånd er en vigtig del af de tre førnævnte afhøringsmetoder, om end det er den danske eller den amerikanske teknik der bruges.

Dette nævner Nielsen også som værende en vigtig del af SAKA-modellen, hvor der etableres et bånd til afhørte, og efterforskeren fortæller eksempelvis om sig selv, for på denne måde at starte en samtale:

"En del af SAKA-modellen er at man har et godt forhold/bånd til den afhørte, at der er ro på, ordentlige lokaler/forhold, man bliver ikke afbrudt af kollegaer, man indleder afhøringen med at tale om løst og fast. Nogle politifolk synes at det er lidt at prostituere sig selv, det med at fortælle noget personligt til den afhørte, og han er jo en klam stodder, og det kan vi sikkert også hurtigt blive enige om at han er, men jeg ser sådan på det, at hvis jeg kan tale pænt til ham uden at være slesk eller lefle for ham på så kan jeg måske få et godt resultat ud at det for mig og så går der ingen skår af mig for at tale med sådan en person" - Karsten Nielsen.

Både Bonnichsens og Christensens bøger redegør for, hvor vigtigt det er for at få et godt interview og en god afhøring, med det menneskelige ansigt og evnen til at se mennesket i onskaben. Som nævnt mange gange i interviewene og i bøgerne, nævnes tillidsforholdet mellem afhører og afhørte, og faktoren omkring at udvise empati - men ikke sympatisere med gerningspersonen. Dette er en stor del af PEACE-modellen, og her

er der tale om "Engaging and Explaining"-fasen, hvor interviewer forklarer personen, hvad der kommer til at ske i afhøringen, samt derigennem opbygger et tillidsforhold til den afhørte blandt andet ved at tale om en masse andre ting end lige den konkrete sag, for dermed at tale begge parter trygge ved hinanden.

Slutteligt påpeger Roer også, ligesom de andre interviewpersoner, hvor vigtigt det er at få skabt den professionelle tillid mellem afhører og afhørte, for at få al den information ud af denne som muligt.

"(...) der er en masse afledningsmanøvre for at de ikke vil have at man aflæser dem, fordi det kan man jo. Kropssproget siger enormt meget om personen, hvad er det for nogle signaler kroppen udsender" - Jens Damborg Nielsen.

Som det ses i ovenstående citat, fremhæver Damborg også om vigtigheden af psykologi i en afhøring, der bruges til at aflæse personen der afhøres, og hvordan dennes kropssprog kan aflæses som signaler. Dette er noget der er vigtigt at have in mente, og dette eksekveres i de førnævnte afhøringsmetoder. Der er dog især fokus på dette i REID-teknikken, hvor efterforskeren både skal overveje sit eget kropssprog, men samtidig også fortolke på den afhørtes, for at opfange disse signaler og eventuelle uoverensstemmelser.

Noget som også gøres brug af i de kognitive principper er mental rekonstruktion, som er fase fire i den kognitive afhøring. Damborg forklarer, at dette kan ske enten under afhøringen, hvor der forsøges med mental tilbageførsel for at genopfriske den afhørtes hukommelse, men det sker også eksempelvis ved at en forurettet tages tilbage til gerningsstedet, for derved at aktivere hukommelsen for at få en bedre beskrivelse af handlingsforløbet. Dette understøttes af fase fire, Mental Rekonstruktion, inden for den kognitive afhøring som nævnt i afsnit 5.1.2.2 *Den kognitive afhøringsmetode*, underafsnit *Faser i den kognitive, faktiske afhøring*.

I Hans Jørgen Bonnichsens, herefter Bonnichsen, bog, kommer han ind på, at der, efter hans mening, ikke er sket den store udvikling inden for dansk politis afhøringsform siden 1500-tallet, hverken af afhøringsteknikkerne, dokumentationen af politiafhøringerne eller formålet med afhøringen. Han kommer endvidere ind på, at *"formålet med afhøringen stadig primært er, at få en mulig mistænkt til at indrømme sin ugerning og at få*

dette dokumenteret så omhyggeligt som muligt i retsbøger og politirapporter". Dog har vi forladt tidligere tiders prøvelser som bære- og vandprøven, som var nærmest torturlignende metoder, som sjældent førte noget brugbart med sig.

Det fastslås også i begge bøger, at det kognitive interview er vejen frem i det danske politi, og henviser til, at det at afhøre og samtidig skrive rapporten påvirker afhøringen negativt, hvilket er i overensstemmelse med det som de udenlandske undersøgelser viser, om at mængden af informationer øges med mellem 20-60% flere korrekte informationer ved brug af kognitiv afhøringsform frem for anden metode.

Dette bekræftes af Nielsen, som det ses i citatet nedenfor:

"(...) det har man lavet nogle undersøgelser på, at det giver langt mere information – brugbar information til en afhøring end hvis man sidder og direkte udspørger dem, fordi der kan ligge nogle fejlkilder i når man udspørger dem direkte" - Karsten Nielsen.

Tom Christensen, herefter Christensen, kommer ind på forholdet omkring, om det har nogen betydning, hvornår i en proces at en afhøring sker, hvorved Christensen fortæller, *"at det er et problem i en efterforskning, hvis man anholder en potentiel gerningsmand for tidligt, altså uden at have en ordentlig sag stablet på benene. På Rejseholdet gjorde vi altid et stort nummer ud af først at anholde, når vi var bombesikre på, at vi havde nok til en varetægtsfængsling – af hensyn til den anholdte og til efterforskningen".*

Dette er helt i tråd med afsnit 5.2.1. *Mistænkt contra sigtet*, hvori det beskrives hvilke retslige konsekvenser det får, når nogen officielt sigtes for en forbrydelse, samt også når nogen officielt udpeges som mistænkt.

Thomson fortæller også, at jo hurtigere afhøringen forekommer, desto bedre vil resultatet være, da påvirkningsfaktorerne er mindre og handlingsforløbet er i frisk erindring:

"(...) generelt kan man sige at jo hurtigere der sker en afhøring, både forurettede, vidner og sigtede efter en hændelse – jo bedre, fordi så er påvirkningsfaktorerne mindre og hukommelsen er meget bedre" - Carina Thomson.

Til dette citat kan det tilføjes fra Damborg, at der hurtigt foretages en afhøring af den sigtede, da der ofte er meget sandhed i første afhøring, da den afhørte ikke har haft tid til at tænke over en eventuel, falsk forklaring ligesom denne heller ikke er blevet påvirket af andre.

Nielsen nævner dog, hvordan det selvfølgelig er vigtigt, at en afhøring foretages hurtigt, men det skal også tilpasses det politimæssige arbejde, således at der først bør afhøres, når der er indsamlet så mange beviser som muligt. Dette mener Nielsen bidrager til, at efterforskeren bedre er i stand til at vurdere om en sigtet taler sandt eller falsk, og for ikke at miste momentum ved at skulle dobbelttjekke de informationer den afhørte giver.

"De (politistuderende red.) undervises jo i rigtig mange ting og først og fremmest så gennemgår man hele baggrunden for hvorfor det er at man gør som man gør, og det vil sige at de får viden om vidnepsykologiske aspekter, hukommelse, de får viden om de forskellige aspekter der er uden om i verden – REID-teknikken og de forskellige metoder som er baseret på de kognitive principper og så får de undervisning i politiets model for afhøring og de får undervisning i håndtering af mistænkte" - Thomas Skou Roer.

Roer beskriver, som det følger af ovenstående citat, hvad de politistuderende undervises i i forhold til afhøringsteknik og metode, hvortil uddybes at de får en viden om de vidnepsykologiske aspekter, og om de forskellige afhøringsformer, der eksisterer uden om i verden for eksempel REID-teknikken samt de forskellige metoder, der baseres på kognitive principper, hvortil SAKA-modellen hidføres. Dette stemmer overens med de fremlagte teorier i afsnit 5.1.2. *Afhøringsmetoder.*

Baseret på ovenstående, er der seks pointer som er gået igen blandt interviewpersonerne, og som stemmer overens med førnævnte teori. Den første er hvordan "good cop/bad"-tilgang, som ses i film, og som anvendes i USA, fungerer ikke. Dette fører til anden pointe om hvorledes interviewpersonerne også tager afstand fra REID-teknikken, som igen anvendes i USA. Tredje pointe er, at det er essentielt for den gode afhøring at der dannes et tillidsbånd mellem afhører og afhørte. Fjerde pointe er, at den kognitive afhøringsmetode bruges i Danmark, hvilket relaterer til femte pointe om, at fri forklaring, som er en fase i de kognitive principper, er den rette tilgang for at opnå

flest informationer. Sidste og sjette pointe er, hvornår en afhøring bør forekomme i en efterforskning.

8. Diskussion

I Danmark er de kognitive principper styrende for hvorledes en afhøring foregår. Flere udenlandske undersøgelser viser, at mængden af korrekte informationer der gives øges med 20-60%. Dette er vigtigt for denne form for afhøring, da der søges informationer frem for alt, før der søges en tilståelse og svar om selve forbrydelsen. En eventuel konfrontation af en sigtet, under en afhøring, vil først forekomme i de sidste faser. Kognitiv afhøring er udviklet til afhøring af vidner, men den har også vist sig effektiv på mistænkte eller sigtede, da disse ofte besidder viden og informationer, som kun en gerningsmand kan kende til.

Om end den kognitive afhøring er almindeligt kendt og anvendt inden for afhøringer, er den i de seneste par år blevet udviklet til det som nu er SAKA-modellen. Denne metode tager stadig udgangspunkt i de føranvendte kognitive principper, med fokus på sagens kompleksitet og alvorlighed, hvor det herefter vurderes, hvilke faser i den kognitive afhøring, der er brugbare for den forestående afhøring. SAKA-modellen følger derfor ikke alle faserne i de kognitive principper, men der bruges de som findes relevant for kriminalsagens videre forløb.

Det store fokus på den frie forklaring, i interviews, kan tyde på, at dette er en af de faser som anses som værende vigtigst - både i de kognitive principper og i SAKA-modellen. I og med at SAKA-modellen har en større implementeringsgrad i forhold til hvilke faser der tages i brug, danner dette et billede af afhøringspraksis og hvordan den frie forklaring aldrig vil blive udeladt. Det er et punkt interviewpersonerne nævner og påpeger, hvorimod andre faser og dele af en afhøring ikke fortæles om. Den frie forklaring var også en stor del af de kognitive principper, men det virker især til, at denne er bibeholdt i SAKA-modellen, som er en tilpasning af den kognitive afhøring.

Det antages, at denne tilpasning henholder sig til forskellen mellem eksempelvis en tyverisag og en mordsag, hvor alle faser vil bibeholdes i sidstnævnte, hvorimod ikke alle faser er nødvendige i en tyverisag. Det kan altså øge effektiviteten i begge sager, når afhøringsprocessen tilpasses den enkelte sagstype med fokus på kompleksiteten.

Noget som også kan have en påvirkning på afhøringens faser er, hvilken strategi der planlægges på baggrund af hvem der afhøres. Det kræver givetvis forskellige vinkler og perspektiver, alt efter om den afhørte er den forurettede, et vidne, mistænkt eller sigtet.

Slutteligt kan forhåndsviden også antages at påvirke afviklingen af en afhøring. Selvom formålet er at indsamle information, kan det også ændre strategien for, hvilke informationer der kan samles på baggrund af det forhåndsviden der findes, men det kan også bruges til at klarlægge hvilke trin, der mangler for at færdiggøre afhøringen og informationsindsamlingen.

PEACE-modellen minder, som nævnt ovenfor, meget om de kognitive principper, men den adskiller sig primært ved, at der ikke må bruges manipulationer. I den danske afhøring er det tilladt at bruge begrænset manipulation for eksempel ved at forsøge at skabe tillidsbånd med den afhørte. Det er dog ikke tilladt direkte at lyve over for den afhørte for at få dennes tilståelse, hvilket tværtimod er fuldt ud tilladt i USA, hvor REID-teknikken bruges under afhøringer. PEACE-modellen er også mere mild i sin fremgangsmåde end den danske kognitive afhøring er, idet denne model ikke indeholder nogen konfrontation af afhørtes forklaring, hvilket der i modsat fald kan forekomme i afhøringer i Danmark.

Ved påbegyndelsen af dette speciale, var der en forventning om, at good cop/bad cop-tilgangen ville blive nævnt undervejs, om end det også var forventet, at denne metode hører USA til, men mest af alt, at det er en afhøringsmetode, der bruges i film- og tv-verdenen med stor overdramatisering. Dette ses bekræftet i ovenstående analyse, hvor interviewpersonerne alle argumenterer for, at denne tilgang ikke fungerer.

I USA bruges REID-teknikken, som både ses i førnævnte teori, men det er også beskrevet af interviewpersonerne. Der tages i øvrigt stor afstand fra denne model, da den ikke fremstår hensigtsmæssig i forhold til afhøring inden for det danske politi. Dette vurderes, på baggrund af ovenstående juridiske perspektiv at finde grundlag i den danske lovgivning.

Det vurderes ydermere også, at "good cop/bad cop"-afhøringen ikke vil fungere, da denne ikke stemmer overens med fremgangsmåden i de kognitive principper, som den gør med trinene i REID-teknikken.

Som skrevet i afsnit 5.1.2.2. *Den kognitive afhøringsmetode*, og som anført af interviewpersonerne, vil en konfrontation af det som den afhørte har fortalt om hændelsesforløbet først ske efter dennes frie forklaring er fuldenendt, som er fase otte, opsummering, i den kognitive afhøring.

Der forekommer derfor ikke en anledning for en "bad cop"-situation før denne fase og det antages derfor, at denne metode ikke vil være til gavn inden for de kognitive principper, og at dette, som nævnt ovenfor, vil forvirre den afhørte.

Dette understøtter interviewpersonernes beskrivelse af "good cop/bad cop"- og REID-teknikken, og hvordan denne ikke benyttes i Danmark.

Selvom interviewpersonerne er imod denne model og påpeger, at den ikke bruges i Danmark, kan det dog antages at svaret kunne have været anderledes, havde der været interview af eksempelvis forsvarsadvokater. Denne vil være på den afhørtes side og vil muligvis mene at dette faktisk foregår i de danske afhøringslokaler, da det er subjektivt anlagt hvordan en afhøring reelt foregår.

Det er muligt, at det ikke er interviewpersonernes, eller andre afhøreres, intention at bruge hverken "good cop/bad cop"- eller REID-modellen, men det kan forekomme, eller måske vil nogle signaler fra afhørers side blive opfattet anderledes fra den afhørtes og dennes forsvarsadvokats side.

9. Konklusion

På baggrund af specialets afgrænsning og fokus på afhøring, blev følgende problemformulering dannet:

Hvordan foregår afhøringer hos politiet - teoretisk og metodisk?

For at besvare denne problemformulering, er interviews kombineret med bogreferater anvendt som undersøgelsesmetode, for at indsamle kvalitative data fra respondenter med tilknytning til det danske politi. Det er en kombination af teoretisk definition af afhøringsmetoder og interviewpersonernes svar, der alle ligger til grund for analysen i dette speciale.

Afhøring i Danmark har stort set altid foregået via de kognitive principper, men disse er inden for de seneste år blevet videreudviklet til SAKA-modellen. Denne model tager udgangspunkt i den kognitive afhøring, men efterforskeren kan bedre tilrettelægge afhøringen, via den nye teknik, så den tilpasses den enkelte sag.

I England bruges PEACE-modellen, som har stor lighed med de kognitive principper, og i USA bruges REID-teknikken, som derimod er en modsætning til både den engelske og danske pendant.

Analysen af interviewene viser klart, at noget af det som efterforskerne og de som afhører personer, anfører som særdeles vigtigt for at opnå en god afhøring, er det gode forhold mellem den afhørte og afhøreren. De samstemmer alle omkring, hvor vigtig det er med en god tillid mellem de involverede.

Det behøver ikke at betyde, at afhøreren skal afsløre private informationer om sig selv, men blot forsøge at danne et bånd til den afhørte og udvise empati overfor den situation, som den pågældende person er i lige her og nu. Interviewpersonerne fastslår også samstemmigt, at det at udvise empati, aldrig må forveksles med at sympatisere med den hændte gerning.

Som det fremgår af analysen, reguleres politiets gøren og laden blandt andet af Retsplejeloven, hvori der er enkelte bestemmelser omkring, hvordan en afhøring skal foregå, men det er primært bestemmelser omkring de ydre rammer for afholdelsen af en afhøring og ikke et præcist regelsæt.

Problematikken mistænkt contra sigtede viser klart, hvordan den danske efterforskningsmetode går efter en informationssøgende tilgang, hvori så mange oplysninger som muligt søges indhentet på forhånd inden selve afhøringen af den pågældende person igangsættes. Dermed vil der som hovedregel altid ske en sigtelse af den pågældende person i forbindelse med afhøringen, hvorefter vedkommende ikke længere blot anses som værende mistænkt, men officielt er sigtet for forbrydelsen.

Afslutningsvis konkluderes det, at de kognitive principper er blevet afløst af SAKA-modellen, med stadig fokus på den frie forklaring, for at effektivisere indsatsen i den enkelte sag, frem for at bruge en generel metode, til at opklare vidt forskellige typer af kriminalitet.

10. Perspektivering

Noget af det som er kommet frem undervejs i denne fremstilling, som ville være et væsentlig skridt mod en forbedring af afhøringsformen, i forhold til bevismateriale og retssikkerhed, ville være nogle faste regler om en mere moderne dokumentationsform ved brug af for eksempel både lyd- og billedoptagelse af afhøringen. Retsplejeloven er, i 2015, blevet ændret, hvor § 745e, stk.1 er blevet ophævet, og i stedet er nedenstående blevet indsat:

»Politiets afhøring af en person kan optages på video med henblik på anvendelse af optagelsen som bevis under hovedforhandlingen efter § 872 (videoafhøring).....(...)»

Det væsentligste ved denne ændring er, at den kun vedrører videoafhøring af børn og unge i straffesager, det vil sige børn og unge under 13 år, hvormed reglen ikke kan anvendes på alle andre end de nævnte. Men det ville være et yderst vigtigt skridt i retningen af en mere moderne afhøringsform, såfremt denne bestemmelse blev udvidet til at gælde alle voksne inklusiv - og ikke kun børn og unge.

Derudover bør lovgivningen omkring lydoptagelser ligeledes ændres, sådan at afhøringen kan optages på bånd, hvorefter rapporten skrives, men lydfilen bør vedlægges sagsmaterialet og føres videre til straffesagen. På nuværende tidspunkt anses lydfilen, hos de politifolk som benytter sig af optagelse af afhøringerne, enten som en del af deres arbejdsredskab ligesom en lommebog, hvorfor de fleste ikke mener, at lydfilen skal vedlægges sagen, men blot skal bruges til rapportskrivning og efterfølgende destrueres.

Mens andre informerer anklagemyndigheden om lydfilen, hvorefter de selv må bede om lydfilen hvis de ønsker den. I 2010 var brugen af lydoptagelser ved afhøringer, kun noget som blev brugt ved 4 ud af 12 politikredse i Danmark (Bonnichsen 2012), hvilket må anses at være en klar mangel på fælles strategi og retningslinjer på området.

Grunden til at lydoptagelse af afhøringer er vejen frem er, at det først og fremmest ville være til gavn for beskyttelsen af såvel de afhørte som afhørerne, for retssikkerheden, samt til beskyttelse af afhøringens etik og moral. Det kan også bidrage til en bedre

afhøring, når forklaringen kommer frit og kontinuerligt og bliver optaget på bånd, hvormed afhøreren tillige kan være 100% fokuseret på forklaringen, da vedkommende ikke skal koncentrere sig om nedskrivning i og med, at afhøringen vil blive lydoptaget og eventuelt fotograferet.

Det er ikke tilstrækkeligt kun at indføre regler omkring lydoptagelser; der bør desuden indføres videoafhøring ved alle afhøringer, for dermed både at få lyd og billede af folks forklaring. På baggrund af disse gemte videooptagelser vil også den afhørtes ansigtsudtryk blive registreret, hvilket ligeledes vil kunne være til stor hjælp for sagens videre efterforskning.

De klare regler omkring video- og lydafhøringer skal vedrøre, hvordan en lydfil skal opbevares, og hvorvidt den skal være en del af politiets samlede sagsmateriale, samt hvorvidt lydoptagelsen kan benyttes som bevis senere hen i retten.

Teknologien til dette er opfundet, nu bør lovgivningen bare følge trop og gøre det påkrævet i alle landets politikredse, at video- og lydoptagelser skal indføres ved alle afhøringsformer. Såfremt dette sker, vil Danmark blive et kæmpe foregangsland på dette felt, og det ville derudover åbne op for muligheden for at forske og gennemse hvordan afhøringer rent faktisk foregår ved det danske politi, hvilket ville være en kæmpe mulighed for gennemsigtighed inden for politi- og retsvæsenet.

11. Litteraturliste

Boddum, H. (2001). Afhørings teknik og principper i efterforskning. Undervisningsministeriet.

Bonnichsen, H. J. (2012). *Tvivel på alt og tro på meget: jagten på sandheden - politiets afhøringsmetoder*. Rosinante.

Brinkmann, S. & Tanggaard, L. (2010). *Kvalitative metoder - en grundbog*. Hans Reitzels Forlag.

Bryman, A. (2012). *Social Research Methods*. Oxford University Press.

Buckley, J. P. (2013). The REID Technique of interviewing and interrogation. I: T. Williamson, ed, *Investigative Interviewing: Rights, Research, Regulation*. Willan Publishing.

Christensen, T. (2011). *Han fik morderne til at tilstå*. Lindhardt og Ringhof.

Eyben, B. V. (2004). *Juridisk ordbog*. Forlaget Thomson.

Geiselman, R.E. (2012). The Cognitive Interview for Suspects (CIS). I: *American Journal of Forensic Psychology*.

Glenert, E. (1938). Om Suggestionens Kendsgerninger. *Politiet - Tidsskrift for Politivæsen*, 11. udgave.

Gudjonsson, G.H. (2003). *The Psychology of Interrogations and Confessions - A Handbook*. Wylie.

Jakobsen, K. K. (2008). Vidne- og afhøringspsykologi. I: B. F. Ibsen, T. Greiner, P. Nigard og J. Holst, eds. *Politipsykologi*. Hans Reitzels Forlag, pp. 321-349.

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2009). *InterView*. Hans Reitzels Forlag.

Nielsen, G. T. (2007). *Straffesagens gang*. Christian Ejler's Forlag.

Snook, B., Eastwood, J. & Barron, W.T. (2014). *The Next Stage in the Evolution of Interrogations: The PEACE Model*. Canadian Criminal Law Review.

Wallenstein, M. (2004). Interrogation. I: L.E. Sullivan, M. Simonette Rosen, D. Moses Schulz og M.R. Haberfeld, eds, *Encyclopedia of Law Enforcement*. SAGE Publications, Inc.

12. Bilag

12.1. Transskription af interviews